

GLAS

GLASILO DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

RAVNICE

**SRETAN
BOŽIĆ!**

Pastel: Cecilija Milanković

Riječ ispred ...

Godina 1997., kako se čini, okončava se u znaku „Beana” - filma potpunog kraha i katastrofe.

„Super” dinar se, ne samo zbog mraza spustio na ljestvici tražnje (ukoliko je na njoj ikada i bio) daleko od ništice od očekivanog, što je prouzročilo „crni” skok njemačke marke. Mada su svi svjesni posljedica, statistički pokazatelji, kako ističe RTS, najavljuju najveću deflaciju u zadnjih desetak godina. U isto vrijeme, cijene mesa su dvostruko skočile, cijena benzina za „svoga” 40%. Deflacija će najvjerojatnije proisteći iz daljeg kašnjenja mirovina (zarada, dječijih doplata, socijalne potpore), mada je benzin poskupeo, kako tvrde nadležni, upravo radi bolje popune mirovinskog fonda, čime bi se morale normalizirati isplata mirovina.

Očigledno je Mr. Bean umiješao prste, i u očajnička nastojanja Srbijanaca da najzad dobiju svoga predsjednika. Izbori za izborima, krug za krugom, kandidati gotovo - isti. Prethodne pompezne kampanje predsjedničkih kandidata dale su biračkom tijelu široku lepezu obećanja, što je ostalo bez rezultata. Ovoga puta su se predsjednički kandidati odlučili objelodaniti narodu prave izgleda za budućnost: Šešeljkome nudi obespravljeno, nekome repatrijaciju, Milutinović „samo” četrdesetak godina napornog rada i zalaganja. Da se u procjenama mnogo ne greši, dokazali su Ameri kada su u stilu mr. Beana preko noći „armirali” spoljni zid sankcija i produžili ga za još godinu dana; MMF je u isto

vrijeme odlučio razmišljati o prijemu SRJ u članstvo do polovice naredne godine, dok bazelsko zlato i dalje čeka na sukcesore... Omanuo je, eto, nepogrešivi i nikada dovoljno nahvaljeni sir Artur Vots, međunarodni posrednik za sukcesiju bivše SFRJ, jer ovoga puta nije pogodio želje prave strane.

Zgode i nezgode glasovitog mr. Beana protegle su se i na subotičku Skupštinu. Poslanici se počeli ponašati kao nekada delegati i usvajaju dnevni red točku po točku - kao po „partijskom” zadatku - jednoglasno i bez diskusije. Zaboravili su na načela demokracije i višestranačkog sustava i usvojili naplatu utroška vode, komunalne pristojbe te komunalne usluge po zbirnom računu. I gle, kao u dobra stara vremena, građanin neće moći više birati kome će i kako plaćati ili neplaćati za isporučenu ili neisporučenu vodu, odvoz ili neodvoz smeća, „vazdušarinu” od koje ima samo „fućkanje” u vjetar, a o već ranije najavljenoj gradskoj renti da i ne govorimo. Jer, ova odluka može biti i proširena nekim novim obustavama u korist Javnih poduzeća. Uzgred, mnogima koji se služe pojmom „renta” isti nije posve jasan (ali ih ta činjenica ne smeta ako donosi novac), a kad mu dodaju još i odrednicu „gradska”, izraz postaje nedostižan. Kako i nebi, kada je Subotica, bez obzira na tradiciju, samo OPĆINA, a status grada samo povijesna činjenica. I tako su naši odbornici u stilu mr. Beana izglasali nezakonitu i neustavnu prinudnu naplatu, po kojoj se u svako doba može

obustaviti isporuka vode, ako građanin ne želi plaćati „vazdušarinu” jer mu već tri godine ne svijetli žarulja na uličnom električnom stupu.

Vjerujem, štovati čitatelji, kako bi Vam sve ovo bilo smiješno, da nije katastrofalno.

Privreda u svojim aktivnostima jedva tinja, sklopljeni poslovi sa inozemstvom su tek „mrvice” nedostatne da čitavoj zajednici osiguraju potreban zamah, ugovori o koncesijama se nižu jedan za drugim, dok se novac ostvaren na ovaj način odliva u nepoznato. Dobar primjer ovome su PTT komunikacije, koje niti nakon prodatih kocesija nisu u stanju pučanstvu osigurati telefonski priključak (ukoliko nemate valjanu potkupljivu „vezu”). Slično je i sa Elektrodistricijom - strani partner tolerira naplatu takse na brojilo kao da je to i u njegovoj zemlji ustaljena praksa. Mislim da se u ovim zamršenim prilikama niti mr. Bean nebi znao akdekvatno snaći. Ali, on je iz nekog drugog, nama nedostupnog svijeta.

Bez obzira na sve, ipak Vam preporučam da nikako ne propustite priliku pogledati ovaj humoristički spektakl, kako biste poboljšali raspoloženje i zaboravili već ustaljene brige. Tako ćete smoći snage 21. prosinca izići glasovati za predsjednika republike Srbije i optimistički dočekati nastupajuće blagdane.

Želim Vam sretan Božić i uspješnu Novu 1998. godinu.

Lidija Molzer

IZVJEŠĆA

Elizabet Rehn, specijalni izvjestilac Ujedinjenih naroda za ljudska prava u BiH, Republici Hrvatskoj i SRJ obratila se Stalnom vijeću i iznijela neka svoja opažanja i zaključke u svezi stanja ljudskih prava u zemljama koje ona promatra. U svezi Bosne i Hercegovine ona je obratila pažnju na povratak raseljenih lica i slobodu kretanja. Govoreći o Hrvatskoj ona je skrenula posebnu pozornost na poteškoće oko povratka prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba. U izvješću o SRJ, ona je izrazila brigu zbog reakcije policije na demonstrante u Beogradu i Vladinog tretmana manjina na Kosovu i u Sandžaku. Ujedno je kratko izvijestila o stanju u Makedoniji i izjavila da je „Vlada učinila očigledan napredak u zaštiti ljudskih prava od osnivanja Promatračkog mandata 1992.“

Subotica, 2.12.1997.

Predstavnici promatračke misije OESS izbora za predsjednika Republike Srbije posjetili su DSHV, gdje su ih primili Bela Tonković, Josip Gabrić i Antun Skenderović. Gosti iz OESS-a zanimali su se za poglede DSHV glede izbornog sustava u Republici Srbiji, odvijanja priprema i tijeka izbora. Predstavnici DSHV su naglasili da je DSHV do sada uvijek sudjelovao na izborima, da je sustav nedorečen i ostavlja veliki prostor za manipulacije, što „velike stranke“ obilno koriste. Nadalje im je predložen zahtjev DSHV za direktnim parlamentarnim mandatom Hrvata, kao što ga imaju i Srbi u Hrvatskoj.

Subotica 10.12.1997.

Dr. Ivan Bušniak, veleposlanik Republike Češke u Beogradu posjetio je DSHV, gdje su ga primili Bela Tonković, Josip Gabrić i Antun Skenderović. U dugom i srdačnom razgovoru razmotreno je stanje prava nacionalnih manjina u SRJ, posebice Hrvata, te izbori za predsjednika Republike Srbije. Konstatirano je da je to važna funkcija i da na nju treba biti izabran čovjek koji će, u okviru svojih ovlaštenja, htjeti i moći doprinijeti otvaranju prema Europi i svijetu, te internoj demokratizaciji, uključujući i prava čovjeka i nacionalnih manjina.

Kopenhagen,

14. i 15.12.1997.

U Kopenhagenu je održana sjednica Predsjedništva Federalne unije europskih manjina (FUEM) na kojoj je sudjelovao i Bela Tonković, potpredsjednik FUEM-a. Na dnevnom redu ove sjednice glavne teme su bile djelovanje FUEM-a u OUN i VE, priprema posjete nacionalnim manjinama u Jugoslaviji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, te predstojeća ministarska sjednica OESS-a, koja se održavala 19.12.1997. isto u Kopenhagenu. Zaključeno je da će se FUEM zalagati da u novom dokumentu o europskoj sigurnosti pitanje nacionalnih manjina bude uvršteno među ona od prioritetne važnosti.

MNOGO RADOSTI, VESELJA I ZDRAVLJA

U NOVOJ 1998.

ŽELI VAM MLADEŽ DSHV

**Svim našim članovima i simpatizerima, svim Hrvatima u inozemstvu i Domovini, kao i svim ljudima dobre volje
Predsjedništvo i Vijeće Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini
želi čestit Božić i Isusovo porođenje.**

**U novoj 1998. godini neka nam Bog podari mir, dobro zdravlje
i napredak u ostvarivanju naših narodnih prava.**

* * * * *

ZAVRŠNO IZVJEŠĆE MISIJE OSCE-a O PREDSJEDNIČKIM I PARLAMENTARNIM IZBORIMA U REPUBLICI SRBIJI

Konačno izvješće o predsjedničkim i parlamentarnim izborima u Republici Srbiji predat je Predsjedavajućem ureda i prosljeđen članicama OSCE-a 24 listopada.

U sažetku zaključaka izvješća stoji da "važna pitanja postavljena u Gonzalesovom izvješću i dalje ostaju nerazriješena". Nadalje se tvrdi da "iako su postupci na razini glasačkih mjesta uglavnom ispravno provedeni, izborni proces nije događaj od jednog dana i cjelokupni izborni proces je u osnovi pun propusta."

U izvješću se ističe da "iako izbori predstavljaju ograničen pokušaj da se zadovolje neke preporuke iz Gonzalesovog izvješća, izborni proces nije bio ni transparentan ni jednoliko administriran i pružio je izdvojenu proceduralnu prednost onima na vlasti."

Osobitu zabrinutost oko ispravnosti izbornog procesa su izazvali nejasan zakon koji je određivao izborni proces, zakašnjela i slabo objašnjena podjela na 29 izbornih jedinica s uvođenjem proporcionalnog sustava, nedostatak transparentnosti u uputama o administraciji izbora, te državni radio i televizija "koji su snažno podupirali vladajuću stranku".

* * * * *

KONSTITUIRAN REPUBLIČKI PARLAMENT

TV duel predsjedničkih kandidata (već propalog kruga ponovljenih predsjedničkih izbora) Vuka Draškovića i Vojislava Šešelja pravi je odraz okruženja u kojem žive nacionalne manjine u Srbiji. Obojica su se pun sat pred gledateljima upirali tko će se uspješnije domoći mjesta predsjednika Republike Srbije na mržnji prema svemu što je hrvatsko. Koliko je sam položaj manjina u Srbiji nepovoljan, iako ih na njezinu tlu živi gotovo 40% od ukupnog broja stanovnika, očitovalo se i na konstituirajućoj sjednici srbijanskog parlamenta održanoj početkom prosinca ove godine.

Naime, zahvaljujući većinskom izbornom sistemu, u novom parlamentu manjine nemaju niti jedan direktan parlamentarni mandat, a što bi bilo u skladu sa međunarodnim

normama i standardima kojima se reguliraju nacionalna i ljudska prava.

Međutim, aktualna vlast je namjerno previdjela ovu činjenicu i manjinama osigurala njihovog predstavnika, ali u svom stilu. Srpska radikalna stranka se odrekla drugog mjesta dopredsjednika skupštine Srbije koje joj po broju poslanika pripada i jedno mjesto prepustila Mađarima. Sve ovo je učinjeno s namjerom kako se doznaje da Mađari, kao nacionalna manjina u Srbiji, zastupaju interese svih manjina u parlamentu. Time bi Srbija simbolično pokazala da nema ništa protiv nacionalnih manjina.

Ono što svijet i Europa traži na „velika vrata“, učinio je to srbijanski parlament „na mala“. Ali, kako se zna, prava manjina su stvarna i garantirana su

međunarodnim dokumentima, a nisu, kako radikali tvrde, a srbijanska Vlada misli i radi, samo „simbolična“. Uostalom predsjednik SVM nije od strane svih manjina u Srbiji imenovan niti izabran da zastupa njihova prava i interese, obzirom da je kao kandidat na republičkim parlamentarnim izborima sudjelovao iz posve drugih razloga - predstavljajući i zastupajući plan i program svoje nacionalne stranke.

Pripadnici nacionalnih manjina, pak, imaju pravo po međunarodnim normama o zaštiti manjinskih prava, svog predstavnika izabrali među sobom neposrednim izjašnjavanjem, imenujući na taj način nekoga između sebe tko će valjano zastupati njihove interese, a za svoj rad odgovarati sredini koja ga je izabrala.

Piše: mr. Bela Tonković

SUDBINA SE STVARA

Na kraju godine običaj je da se napravi inventura prošloga i baci pogled u slijedeću godinu. Ovom prilikom ću to uraditi u glavnim crtama, a za detaljniji pregled prilika će biti na predstojećoj skupštini. Opću političku situaciju u državi karakterizira ne postojanje normalnog demokratskog života i rada. Na političkoj sceni učvrstio se opasni blok krajnje desnice, ljevica se topi, a centar se uslijed nesposobnosti formuliranja atraktivnog programa i zbog stalne borbe oko prvenstva i fotelja praktično već istopio. Još su samo stranke nacionalnih manjina ostale prave demokratske snage. Kakvog li obrata: pravi demokrati su ostali oni koji su stalno napadani zbog „nacionalnog predznaka“ i koje se stalno guralo u zonu opasnih. Na program se nije obaziralo, a on je bitan, već se narod zaplašivao „manjinskim predznakom“. „Nacionalni predznak“ je u cijeloj toj igri simbol politički formulirane volje za opstankom i spremnosti da se kroz postojeće institucije države demokratskim metodama bori za svoje interese. To smeta mnogima: smeta prije svega onima koji državu ne mogu drugčijom zamisliti osim nacionalno „čistom“, homogenom, dakle državom jednog naroda. Po njima ako princip „jedna država - jedan narod“ još nije stvarnost, onda je to cilj koji se što prije mora ostvariti. To je ideološki temelj asimilacije. U nešto blažem obliku, ali u biti isto tako misle i zagovornici „građanske“ opcije. Oni prihvaćaju da gornji princip još nije stvarnost, ali isto tako prihvaćaju da je to poželjan cilj. Jer, „nećemo se valjda izdvajati“! Oni se prizivaju na tekovine francuske građanske revolucije

i navodni uspjeh američkog modela „talionice naroda“. Ni jedan ni drugi model nije uspio. U Francuskoj i 200 godina poslije građanske revolucije ne samo da još uvijek postoje velike nacionalne zajednice, već su one sve jače, jer su u borbi za svoj opstanak uspjele razviti kvalitetnije modele društvenog života nego oni koji su na zajedničkim jaslama lagodno živjeli dobrim dijelom i na tuđi račun. Tu prije svega mislim na Bretonce, Baske i Nijemce u Elzasu i Lotringiji. I američki model talionice naroda je samo djelomice uspio, što pokazuje ne samo popis pučanstva 1991. godine, kada se oko 30% ljudi izjasnilo i prema svom etničkom porijeklu, što mnogi tumače čežnjom za korjenima i identitetom, već i sve razvijenijom mrežom, mi bismo rekli manjinskih škola, koje u sve većem broju pohađaju i „pravi“ amerikanci. Europa je u etničkom smislu vrlo specifična, a Jugoslavija s udjelom od 30-40% pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom pučanstvu zacijelo jedinstvena. I o tome trebamo voditi računa prije svega mi, gledati naše interese i nastojati ih ostvarivati. Možda će netko reći da je to za naše prilike strano razmišljanje, možda čak i iluzija. Ja smatram da nam je to prioritetni zadatak. Vijeće Europe i Europska Unija su mnogim svojim dokumentima uredili pitanje nacionalnih manjina. Tko želi biti član tih modernih zajednica i imati udjela u njihovom bogatom životu, taj mora ispuniti i njihove i tehničke norme i standarde zaštite ljudskih prava i prava nacionalnih manjina. Tko želi biti dio moderne Europe, taj mora prihvatiti i Europsku konvenciju o ljudskim

pravima, i Povelju o zaštiti regionalnih i manjinskih jezika, i Preporuku 1201 i još mnoge druge dokumente. Europa želi društveni mir, nutarnju stabilnost i sigurnost, u što spada i zadovoljavajuće rješenje pitanja nacionalnih manjina. Sada se radi nova Povelja o budućnosti i sigurnosti Europe i pitanje nacionalnih manjina je uvršteno u prioritetna pitanja. Tko remeti nutarnji mir i stabilnost društva, taj smeta i na razne načine ga se nastoji privoljeti da odustane od toga, a ako se ne uspije, onda se prihvata činjenica da taj ne spada u to društvo. Taj je onda sam sebi izgradio „spoljni zid sankcija“. Posljedice takve opcije svi mi bolno snosimo. Mi moramo priznati da ljudi imaju pravo opredijeliti se i za takvu opciju, ali ne možemo prihvatiti da mi snosimo posljedice njihove krive odluke. Za sada smo prisiljeni da ih snosimo, ali trebamo tražiti načine da ih se oslobodimo. To će nam uspjeti onoliko, koliko ćemo uspjeti uvjeriti većinu u ispravnost naših pogleda i koliko ćemo biti odlučni i snažni da ostvarujemo svoje interese. Hrvati u Jugoslaviji za to nisu premala zajednica, nego premalo vodimo brigu o svojim interesima i zato smo razjedinjeni. U 1998. godini je za očekivati početak rješavanja i hrvatskog pitanja u Jugoslaviji. Za to se trebamo pripremiti. Sramota bi bila da nam škole budu prazne, da nam netko drugi uređuje masmedije, da nas netko drugi zastupa. To bi onda bio znak nedostatka volje za opstankom i nesposobnosti oblikovanja vlastite sudbine, a takve se ostavlja po strani i prepušta igri slijepe sudbine.

Aktivnosti subotičke Podružnice stranke DSHV

POSJET NAJAKTIVNIJOJ MJESNOJ ORGANIZACIJI SUBOTIČKE PODRUŽNICE

U prostorijama vjeronaučne dvorane crkve u Đurđinu održan je tijekom studenog mjeseca sastanak članova Mjesne organizacije i članova Predsjedništva subotičke Podružnice Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Sastanak je otvorio predsjednik Mjesne organizacije u Đurđinu Stipan Stantić, istaknuvši uspjehe u radu ovog dijela subotičke Podružnice, ali i probleme koji se javljaju pri djelovanju Mjesne organizacije u Đurđinu. Predočeni rezultati govorili su sami za sebe, ali i o upornom radu članova đurđinske Mjesne organizacije koji je čini najboljom mjesnom organizacijom u subotičkoj Podružnici.

Predsjednik subotičke Podružnice DSHV Martin Bačić nazočne je upoznao o tijeku razgovora sa republičkim ministrom bez portfelja Ivanom Sedlakom, kao i njegovim rezultatima i dogovorenim zaključcima.

Josip Gabrić st. je članovima đurđinske Mjesne organizacije čestitao na uspjehu ostvarenom na zadnjim lo-

kalnim izborima, kada je njihov kandidat izabran u subotički Parlament. Svoje izlaganje je potkrijepio i statističkim pokazateljima: stranka DSHV je na općinskim izborima 1992. godine u đurđinskoj Mjesnoj organizaciji osvojila 307 glasova birača, a na izborima 1996. se taj broj povećao na 439 glasova, što je svojevrsan napredak, bez obzira na smanjen broj glasova u drugim Mjesnim organizacijama subotičke Podružnice, naglasio je Josip Gabrić st. On je zatim napomenuo kako se na ovom području na izborima konstatno javlja i veliki broj nevažećih glasačkih listića. U svom izlaganju, Josip Gabrić st. se osvrnuo na aktualnu situaciju u samoj stranci DSHV, naglasivši kako je nužno da članovi stranke, ali i njezini simpatizeri istraju na zacrtanom programu te da je nedopustivo da se sada, u godinama „prijeloma” ide linijom manjeg otpora. U politici nema brzih rješenja, nema predaha i opuštanja, nema odustajanja, jer bi sav dosadašnji rad bio uzaludan, kazao je Josip Gabrić.

Petar Kuntić je govorio okupljenim članovima stranke i gostima o trenutnoj gospodarskoj situaciji u SR Jugoslaviji te njezinu odrazu na položaj i egzistenciju pripadnika hrvatske nacionalne zajednice na čitavu njezinu teritoriju. U svom izlaganju se posebice osvrnuo na mogućnosti malograđanskog prometa sa Republikom Hrvatskom, koje bi mogle potpomoći uključivanju Hrvata koji žive na teritoriju SR Jugoslavije u gospodarsku suradnju sa tvrtkama u matičnoj domovini.

Nakon izloženih tema, uslijedila je rasprava, ali i pitanja nazočnih, koja su se većinom odnosila na aktualna politička zbivanja na teritoriju SR Jugoslavije, ali i na stanje u stranci DSHV. Razgovaralo se i o proteklm izborima. Ovaj sastanak je bila dobra prilika da članovi stranke DSHV u đurđinskoj Mjesnoj organizaciji govore i o problemima koji se svakodnevno javljaju u Đurđinu, te su tako razmijenjena mišljenja oko mogućnosti njihovih razrješenja. **P.K.**

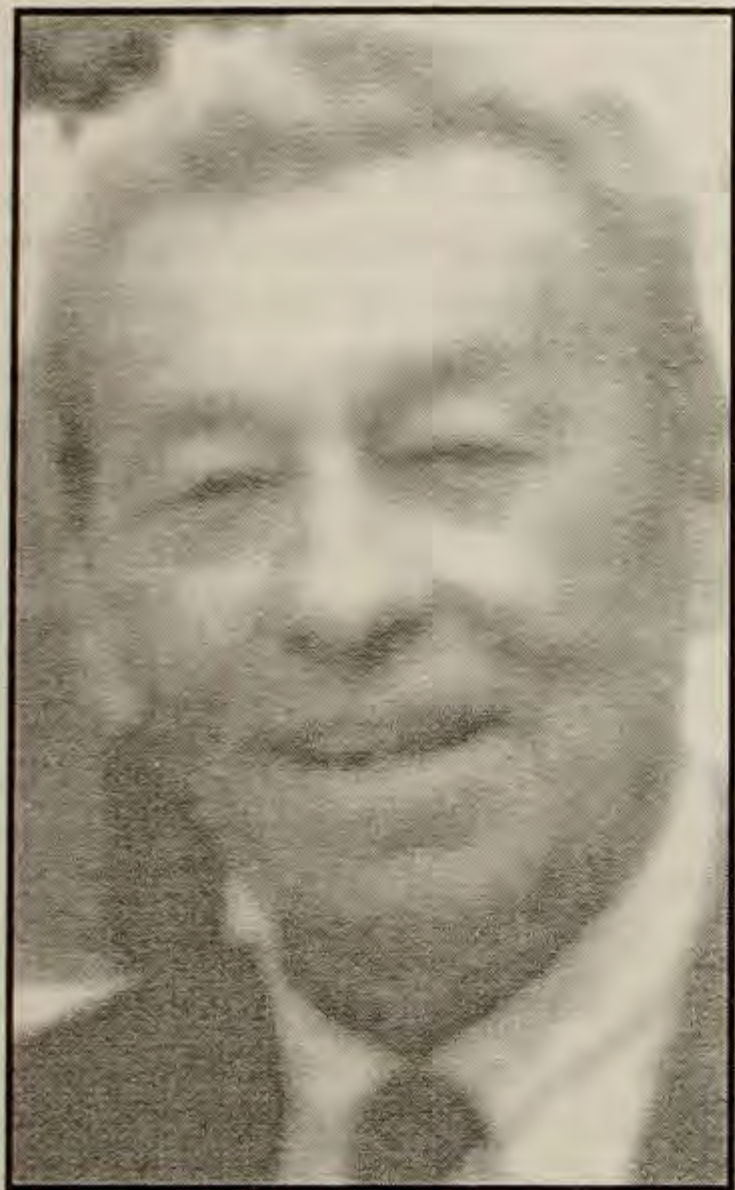
GLAS RAVNICE - Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini-urednik: Lidija Molzer, Uređivački savjet: Lazar Merković, Milivoj Prčić, Marko Kljajić, Ivo Kujundžić, Izdaje: DSHV, 24000 Subotica, I. Milutinovića 31, tel&fax: 551-348, žiro-račun.: 46600-603-4-3338 SPP Subotica, HRID Subotica. List je registriran kod Ministarstva za informacije Republike Srbije pod brojem 2087. Izlazi mjesečno. Tisak: studio „Bravo”, Braće Majera 43/a, 24000 Subotica
Godišnja pretplata za inozemstvo iznosi 180,00 dinara, a za tuzemstvo 72,00 dinara.

AKTUALNO

IN MEMORIAM

Dr. ZVONIMIR NEŽIĆ

(11. 3. 1929. - 14. 12. 1997.)

Dr. Zvonimir Nežić, specijalista opće medicine, rođen je 11. ožujka 1929. godine u Petrovaradinu. Za vrijeme studija medicine bio je dva puta uhićen od strane komunističkih vlasti Titove Jugoslavije, ali je ipak uspio završiti medicinski fakultet. Kaznu zatvora izdržao je na Golom Otoku. Četrnaest godina u vrijeme Titove Jugoslavije nije dobijao pravo na putnu ispravu. Dr. Zvonimir Nežić je bio vatreni zagovornik ostanka i opstanka Hrvata na području Srijema te se u vrijeme uvođenja višestranačja zalaže za osnivanje hrvatske stranke. Tako postaje jedan od osnivača stranke Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i inicijator osnivanja petrovaradinske Podružnice, a potom i njezin višegodišnji predsjednik. Dr. Zvonimir Nežić je bio prije svega iskreni Hrvat, koji je istrajno radio za svoj narod i do posljednjeg časa se borio za njegovu opstojnost na područjima gdje je stoljećima živio. Dugo godina je bio dopredsjednik stranke DSHV.

Dr. Zvonimir Nežić umro je 14. XII 1997.g. u ranim jutarnjim satima u svojoj kući u Petrovaradinu, nakon duge i teške bolesti, providen sakramentima umirućih.

Sahranjen je 15. XII 1997.g. na petrovaradinskom groblju Trandžamentu. Obred sahrane je obavio msgr. Stjepan Miler župnik župe Uznesenja Sv. Križa u Petrovaradinu (Stari majur) i vikar Biskupije Đakovačke i Srijemske za Srijem, uz asistenciju prečasnog gospodina Marka Kljajića, župnika župe Sv. Roka u Petrovaradinu (Novi majur). Od pokojnika su se oprostili u ime Predsjedništva DSHV te u ime Podružnice DSHV u Petrovaradinu, Branko Melvinger, a od strane Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu dr. Ivo Kujundžić.

OPROŠTAJNI GOVOR NA SPROVODU dr. ZVONIMIRA NEŽIĆA

Dragi Zvonko,

Mi, članovi DSHV Podružnice u Petrovaradinu, u ovom tužnom času tvog odlaska, rastajući se od tebe, svog prvog predsjednika, moramo istaći slijedeće;

Cijelog svog života, na svoj način, borio si se i zalagao za ideale zbog kojih si i postao jedan od prvih osnivača DSHV na ovim našim prostorima. Ova tvoja demokratska borba i zalaganje koju si vodio riječima i argumentima, nije bila ni malo laka, jer je u to vrijeme trebalo mnogo hrabrosti da se javno kaže istina. Zbog ovakvog tvog hrabrog i demokratskog istupanja, (a zbog samo izgovorenih riječi) bio si od strane tadašnjih vlasti dva puta osuđivan na ukupno 6,5 godina robije, a koju kaznu si izdržao na Golom Otoku. I pored svega toga uspeo si da završiš fakultet, postaneš liječnik, osnuješ obitelj, te časno obavljaš svoju liječničku službu sve do umirovljenja. Uz sve nedaće, ipak si imao tu sreću, da su se mnogi od tvojih ideala za koje si se cijelog života borio počeli ostvarivati, a ljudi i ideje, koji su te sudili i osudili, otišli su ili odlaze na smetlište povijesti. U sjećanju će nam ostati tvoje zalaganje 1990.-te, i neumoran rad na osnivanju podružnice u Petrovaradinu i stranke u cijelosti. Zbog svega što si učinio za dostojanstvo svog naroda i svog Petrovaradina (jer svoje si volio, a tuđe poštivao) Zahvaljujemo ti.

Neka ti je laka ova naša Petrovaradinska zemlja.

Zagreb: Forum hrvatskih manjina 97.

POVEZIVANJE PUTEM MEDIJA

U Zagrebu je u organizaciji Hrvatske matice iseljenika po drugi put održan Forum hrvatskih manjina na kojem su sudjelovale hrvatske manjinske zajednice iz okolnih zemalja: Italije, Austrije, Mađarske, Rumunjske, SR Jugoslavije i Slovačke. Tema razgovora ovogodišnjeg Foruma je bila usmjerena na stanje hrvatskih manjinskih zajednica u okolnim zemljama sa posebnim osvrtom na medijsku situaciju nabrojanih hrvatskih manjinskih zajednica. Skup je otvorio ravnatelj Hrvatske matice iseljenika gosp. Ante Beljo, a potom su riječ uzeli gosti Foruma iz matične domovine: dr. Žarko Domljan, potpredsjednik Županijskog doma Hrvatskog državnog Sabora, dr. Ivo Sanader, zamjenik ministra vanjskih poslova, prof. Josip Bratulić, predsjednik Matice hrvatske te msgr. Vladimir Stanković, ravnatelj Hrvatske inozemne pastve. Dr. Žarko Domljan je u svom izlaganju naglasio kako termin „manjina” nije poruga, već častan termin sa kojim je određena skupina posebno pažena, dok je dr. Ivo Sanader naglasio kako u potpunosti podržava ideju da Hrvatska matica iseljenika mora biti mjesto okupljanja svih hrvatskih manjinskih zajednica u okolnim zemljama, a i šire. U proteklom periodu je briga za Hrvate izvan granica domovine bila posebna briga hrvatske vanjske politike, pa će tako biti i u buduću, naglasio je dr. Sanader. Predsjednik Matice hrvatske prof. Josip Bratulić je istakao kako je Matica hrvatska već stoljećima nazočna u svim sredinama gdje žive Hrvati u želji i pokušaju da očuva hrvatski identitet kroz kulturu i književnost, a danas je nova zadaća Matice hrvatske u slobodnoj demokratskoj državi da na kulturnom i duhovnom polju objedini sve Hrvate. Ravnatelj

Hrvatske inozemne pastve msgr. Vladimir Stanković je naveo primjer spojenih posuda - države i manjinskih zajednica, a govorio je i o ulozi katoličke crkve u Hrvata kao duhovne, materijalne, pa i medijske potpore Hrvatima diljem svijeta. Ravnatelj Matice iseljenika Ante Beljo istakao je značaj povezivanja Hrvata u svijetu i međusobno i sa matičnom domovinom Hrvatskom putem elektronskih medija koja su odnedavna u funkciji, ali i putem radija i televizije. U radu II. Foruma hrvatskih manjina sudjelovali su i predstavnici radija i televizije te tiska, kako bi javnost mogla više saznati o problemima i djelovanju hrvatskih manjinskih zajednica u susjednim zemljama. U radu su aktivno sudjelovali i predstavnici Ministarstva kulture, Mile Pešorda, viši savjetnik; Ministarstva prosvjete i športa, Mira Topić, savjetnica za hrvatske manjine u susjednim zemljama, Instituta za migracije i narodnosti, mr. Mirjana Domini, asistentica, Hrvatskog studija Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. Zvonimir Lerotić, sveučilišni profesor te izaslanstvo Veleposlanstva RH u Beogradu i Budimpešti. Na skupu su bile zastupljene slijedeće hrvatske manjine: moliški Hrvati iz Italije - Agostina Piccoli; gradišćanski Hrvati iz Austrije - mr. Zlatka Gieler, Peter Tyran, Manfred Čenar, Ewald Pichler; Hrvati iz Mađarske - dr. Mijo Karagić, Mišo Balaž, Milica Klaić Taradija, Ladislav Gujaš; Hrvati Rumunjske - Milja Radan, Hrvati Slovačke - Tome Janković i Hrvati iz SR Jugoslavije. Na skupu od pozvanih nisu bili nazočni dr. Ive Maasz, predstavnik slovačkih Hrvata iz objektivnih razloga te mr. Bela Tonković, predsjednik DSHV zbog neblagovremenog izdavanja vize za ulazak u Republiku Hrvatsku. Što se tiče podnetih referata o stanju svake poje-

dinačne hrvatske manjine može se konstatirati značajan pomak na ostvarivanju manjinskih prava u zemljama sa kojima je Hrvatska potpisala međusobni sporazum o reguliranju prava manjina: Mađarskom, Italijom, Austrijom, Rumunjskom, a od nedavna i sa Slovačkom. Mada u svim ovim zemljama Hrvati imaju poteškoća bilo formalnih ili subjektivnih, u najlošijim uvjetima po pitanju ljudskih i manjinskih prava živi hrvatska nacionalna zajednica u SR Jugoslaviji, iako su Republika Hrvatska i SR Jugoslavija potpisale Sporazum o normalizaciji odnosa po kojem se u točki 8. traži osiguravanje istih prava hrvatskoj manjini u SR Jugoslaviji kako je to uređeno i u Republici Hrvatskoj za Srbe. Analizirajući stanje u glasilima i drugim medijima na hrvatskom maternjem jeziku, Hrvati u Austriji i Mađarskoj u ovom pogledu uživaju daleko veća prava (mada ne bez problema) od moliških, Slovačkih ili pak rumunjskih Hrvata. U isto vrijeme, Hrvati u SR Jugoslaviji nemaju niti minutu programa na radiju i televiziji na svom maternjem jeziku, niti jedno glasilo financirano iz državnog proračuna. Raspravu o medijima zaključio je ravnatelj Matice iseljenika Ante Beljo, naglašavajući kako sami moramo biti izvor vijesti i informacija. Pri tom je naveo primjer četrnaest ureda Hrvatske matice iseljenika u BiH koji svakodnevno komuniciraju sa Hrvatima diljem svijeta putem elektronske pošte i interneta. On je također naglasio da se već održavaju tečajevi za upotrebu računala, ljetne i zimske škole za učenje jezika i folklor. Preko svih ovih aktivnosti, ali i putem informacija, dolazi do sve boljih veza između domovinske i iseljene Hrvatske, pri čemu je Hrvatska matica iseljenika dala veoma veliki doprinos.

Lidija Molzer

AKTUALNO

Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske

ŠTO REPUBLIKA HRVATSKA PODUZIMA U IME ZAŠTITE INTERESA MANJINSKIH PRAVA HRVATA

Zaštita interesa svojih državljana i predstavljanje interesa svoje zemlje u inozemstvu osnovni je zadatak svake diplomacije, pa tako i hrvatske. Temeljem Ustava Republike Hrvatske, dužnost je i obaveza hrvatske diplomacije i zaštita svih Hrvata u svijetu. Sukladno tome gradila se i mreža hrvatskih diplomatskih i konzularnih predstavništava u zemljama s velikom hrvatskom dijasporom.

Hrvatska je diplomacija upravo sa susjednim zemljama uložila velik trud na rješavanju pitanja manjina i na tom su području postignuta dva zavidna uspjeha - potpisani su bilateralni ugovori o zaštiti manjina s Mađarskom i Italijom. Važno je istaknuti upravo Ugovor s Italijom kojim je po prvi puta priznata autohtonost hrvatske manjine u republici Italiji.

To je put kojim se krenulo i u slučaju hrvatske manjine u Saveznoj Republici Jugoslaviji, budući da u jugoslavenskom Ustavu Hrvati nisu uopće navedeni kao manjina, a potvrda teškog stanja u kojem su se nalazili jest činjenica da se od oko 125.000 Hrvata, koliko ih je nakon raspada bivše

države bilo u SRJ, oko 40.000 iselilo zbog raznih oblika pritisaka. Zaštita interesa i prava Hrvata u SRJ, te poboljšanje njihovog položaja izravno je vezano uz tijek normalizacije odnosa. Prvi je važan korak na tom putu bio otvaranje Ureda Vlade Republike Hrvatske u Beogradu, 1994. godine, a potom potpisivanje Sporazuma o normalizaciji koji u preambuli govori o unapređivanju odnosa između svojih naroda i „građana”, a u članku 8 izrijeком kaže: „Srbima i Crnogorcima u RH i Hrvatima u SRJ Ugovorene stranke (RH i SRJ) jamčit će sva prava koja im pripadaju na temelju međunarodnog prava”

U Sporazumu o pograničnom prometu, koji je ministar Granić potpisao 15. rujna ove godine, navedena su mjesta u SRJ u kojima živi hrvatska manjina koja može koristiti prava iz tog sporazuma što je još jedan pozitivan korak. Svjesna da će do konačnog reguliranja položaja Hrvata u SRJ doći tek potpisivanjem bilateralnog Sporazuma o zaštiti manjina, Hrvatska je svoj prijedlog uputila SRJ neposredno nakon potpisivanja Sporazuma o normalizaciji. Do

danas, na žalost, nije stigao odgovor jugoslavenske strane. U svim dosadašnjim susretima ministara Granića i Milutinovića razgovor o tom Sporazumu uvijek je, upravo na inzistiranje hrvatske strane, visoko rangiran na dnevnom redu. Naime, potpisivanjem tog Sporazuma SRJ će morati internim zakonodavstvom regulirati zaštitu hrvatske manjine, što sada nije slučaj. A nije nevažno napomenuti da se u takvim bilateralnim ugovorima prava manjina štite na temelju reciprociteta, što pojednostavljeno znači da će SRJ Hrvatima trebati osigurati prava koja imaju Srbi u Hrvatskoj.

Do potpisivanja tog Sporazuma hrvatski će diplomatski predstavnici, kao i do sada, pružati Hrvatima u SRJ zaštitu u okviru svih svojih mogućnosti. Potvrda su toga i incidenti, koji su se u posljednje vrijeme događali poglavito u Zemunu, gdje je zabilježeno nekoliko slučajeva napada na Hrvate. U ovim je slučajevima, kao i uvijek do sada, hrvatska diplomacija vrlo brzo i učinkovito reagirala.

Željko Trkanjec
glasnogovornik

„GLAS SLAVONIJE”

SVIM NAŠIM ČITATELJIMA I SURADNICIMA ŽELIMO UGODNE

BOŽIĆNE BLAGDANE I SRETNU 1998. GODINU.

REDAKCIJA „GLASA RAVNICE”

VREMEPLOV

TRAGOM ZBIVANJA U 1997. GODINI

Subotica, 15. 1. 1997.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini posjetilo je u Subotici izaslanstvo Američkog veleposlanstva u Beogradu na čelu sa drugim tajnikom Veleposlanstva Tinom Kaidanow. Izaslanstvo stranke na čelu sa mr. Belom Tonković, predsjednikom DSHV, razgovaralo je sa gostima o aktualnim političkim prilikama te stanju ljudskih prava na teritoriji SR Jugoslavije, posebice u Vojvodini, oko čega je postignut visok stupanj suglasnosti...

Subotica, 16. 1. 1997.

DSHV je u Subotici danas posjetio Martin Lutz, zamjenik Visokog predstavnika EU za bivšu Jugoslaviju Karla Bildta. U sjedištu stranke se razgovaralo o stanju prava hrvatske nacionalne manjine u SR Jugoslavije nakon potpisivanja Sporazuma o normalizaciji odnosa između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske.

Borovo, 21. 1. 1997.

U Borovu i Belom Manastiru otvoreni su Uredi privremene uprave...

Prag, 21. 1. 1997.

Nakon dvogodišnjih pregovora, u Pragu je potpisana Izjava pomirenja između njemačkog kancelara Helmuta Kohla i češkog premijera Vaclava Klause u cilju razrješenja pedesetogodišnjeg spora između dviju država. Izjava sadrži žaljenje Njemačke zbog pripajanja Sudeta i nanijetih patnji češkom narodu tijekom II. svjetskog rata, a isto tako i žaljenje Češke zbog protjerivanja i prisilnog iseljavanja tri milijuna Nijemaca iz Sudeta 1945. godine te patnji i nepravdi koje su nedužni Nijemci podnijeli oduzimanjem njihove imovine i državljanstva.

Beograd, 11. 2. 1997.

Republička Skupština je usvojila Specijalni zakon o priz-

navanju rezultata lokalnih izbora sukladno izvješću Misije OESS-a - Lex specialis.

Subotica, 14. 2. 1997.

Mats Staffansson, veleposlanik Kraljevine Švedske u SR Jugoslaviji posjetio je DSHV gdje je sa predsjednikom mr. Belom Tonković te Josipom Gabrić st. razgovarao o stanju prava hrvatske nacionalne manjine nakon potpisivanja Sporazuma o normalizaciji...

Dakovo, 15. 2. 1997.

Danas je u đakovačkoj katedrali održana svečanost na kojoj je dosadašnji biskup đakovačko-srijemske biskupije msgr. Ćiril Kos predao ovu dužnost msgr. Marinu Srakiću.

Petrovaradin, 21. 1. 1997.

Izaslanstvo Agencije za razvoj demokracije Vlade SAD na čelu sa Kathryn Stratos razgovaralo je sa izaslanstvom stranke DSHV o odnosima države prema nacionalnim manjinama, strankama, slobodi medija...

Beograd, 19. 2. 1997.

U Beogradu je boravio u prvom, pravom, radnom uzvratnom posjetu, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske dr. Mate Granić. On se u Beogradu susreo sa ministrom vanjskih poslova SR Jugoslavije Milanom Milutinovićem te predsjednikom R. Srbije Slobodanom Miloševićem. Dogovoreno je intenziviranje procesa normalizacije odnosa između RH i SRJ i postignuta je suglasnost oko 18 sporazuma.

Beograd, 12. 3. 1997.

Na zahtjev stranke DSHV došlo je do razgovora između izaslanstva stranke i savezne ministrice za ljudska i manjinska prava Margit Savović o nacionalnim pravima Hrvata u SRJ sukladno Sporazumu o nor-

malizaciji odnosa. Izaslanstvo stranke na čelu s mr. Belom Tonković i ovog puta je tražilo sva prava za hrvatsku nacionalnu manjinu u SRJ sukladno najvišim međunarodnim standardima. U duhu nastojanja rješenja hrvatskog pitanja u SRJ, DSHV je zatražio: da savezna Vlada poduzme korake oko stvaranja pozitivnog raspoloženja u javnosti prema Hrvatima; da se poduzmu zakonski koraci protiv prekršitelja prava i počinioca zakonom zabranjenih djela protiv Hrvata; pregovore sa saveznom Vladom te republičkom Vladom oko ozakonjenja statusa hrvatske nacionalne zajednice u SRJ; organiziranje hrvatskog školskog sustava, redstava javnog informiranja, direktan politički mandat, proporcionalni udjeo u organima uprave te o drugim pitanjima iz oblasti kulturne autonomije Hrvata u SRJ...

Zagreb, 13. 4. 1997.

Danas su u Republici Hrvatskoj na cijelom njenom državnom teritoriju održani županijski i lokalni izbori na kojima je u većini općina i županija pobijedila Hrvatska demokratska zajednica sa listom njezina predsjednika dr. Franje Tuđmana.

Sarajevo, 12. - 13. 4. 1997.

Poglavar Katoličke crkve, papa Ivan Pavao II je u ova dva dana posjetio Sarajevo, čime je jasno pokazao kako njegova višegodišnja podrška i suosjećanje sa sarajevskim žiteljima i stradalnicima BiH nije bio samo verbalni čin.

Vukovar, 23. 4. 1997.

U Vukovaru i Osijeku su otvoreni Uredi Republike Hrvatske koji će operativno raditi na realizaciji plana za povratak izbjeglih i prognanih lica na teritorij hrvatskog Podunavlja.

VREMEPLOV

Subotica, 25. 4. 1997.

Njemački veleposlanik u Beogradu Wielfreid Gruber je sa suradnicima posjetio sjedište stranke DSHV gdje je sa njezinim predstavnicima razgovarao o položaju Hrvata u SR Jugoslaviji, o odrazu izbora u Hrvatskoj na situaciju u regiji te mišljenju DSHV-a u svezi prijedloga Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina i prijegluga Sporazuma o dvojnem državljanstvu...

Subotica, 11. 5. 1997.

Danas je održana redovita godišnja izborna Skupština subotičke Podružnice stranke DSHV. Izabran je novi Odbor Podružnice od jedanaest članova, prihvaćeno je izvješće o radu u proteklom jednogodišnjem periodu, kao i plan rada.

Hrvatsko Podunavlje, 19. 5. 1997.

Od danas je kuna jedino zakonsko i regularno sredstvo plaćanja u hrvatskom Podunavlju...

Zagreb, 26. 5. 1997.

Hrvatski premijer mr. Zlatko Mateša i potpredsjednica Vlade dr. Ljerka Mintas - Hodak primili su u službeni posjet izaslanstvo stranke DSHV na čelu sa mr. Belom Tonković. Predstavnici stranke su izrazili svoju podršku za što brže ostvarenje normalizacije odnosa između RH i SRJ, dok je predsjednik Mateša ukazao na nastojanja Hrvatske oko rješenja hrvatskog pitanja u SRJ.

Zagreb, 1. 6. 1997.

Danas su održani predsjednički izbori u Republici Hrvatskoj na kojima je već u prvom krugu pobijedio dotadašnji predsjednik dr. Franjo tuđman...

Zagreb, 8. 6. 1997.

Sa zagrebačkog željezničkog kolodvora krenuo je Vlak mira kojim je Hrvatska izišla na svoje istočne granice na Dunavu. Vlak mira je bio sastavljen od 21

vagona, a svaki od njih je simbolizirao po jednu hrvatsku županiju. Iz Zagreba je krenuo ka Vukovaru, gdje ga je dočekaio prijelazni upravitelj UNTAES-a Jaques Klein. Iz Vukovara je vlak krenuo prema Vinkovcima te Slavenskom Brodu, a potom nazad za Zagreb. Put Vlaka mira je nazvan najslavnijim od svih hrvatskih putovanja...

Ilok, srpnja 1997.

Na graničnom prijelazu kod Iloka na granici između RH i SRJ podignut je hrvatski stijeg što označava reintegraciju Podunavlja u hrvatski carinski sustav, ali i hrvatski suverenitet...

Subotica, 30. 7. 1997.

Henrik Stenman, šef Centra za ljudska prava UN posjetio je DSHV gdje su ga primili mr. Bela Tonković, Josip Gabrić st. i Antun Skenderović. Razgovor se vodio o trenutnoj situaciji u kojoj živi hrvatski narod u Jugoslaviji.

Beograd, 11. 8 1997.

U Beogradu se sastalo izaslanstvo stranke DSHV: mr. Bela Tonković, Maritin Bačić i Josip Gabrić st., i republički ministar bez portfelja Ivan Sedlak zadužen za pitanja nacionalnih manjina. Predstavnici stranke DSHV predali su ministru Sedlaku Memorandum Vladi Republike Srbije o rješenju „hrvatskog pitanja” u kojem se ističe potreba rješenja statusa hrvatske nacionalne zajednice, kao rješenja pitanja prosvjete i školstva, znantvenih ustanova, kulture, sredstava informiranja, direktnog parlamentarnog mandata. Posebno je bilo govora o stanju ljudskih prava Hrvata...

Subotica, kolovoz 1997.

Dobrotvorna zajednica „Amor vincit” organizira veliku sabirnu akciju poljoprivrenih proizvoda. Poziv na sudjelovanje u ovoj dobrotvornoj akciji razaslat je svim ljudima dobre volje...

Bosna i Hercegovina, 13. - 14. 9. 1997.

U ova dva dana su održani prvi lokalni izbori u B i H u oba njezina dijela - Republici Srpskoj i hrvatsko-muslimanskoj Federaciji.

Beograd, 15. 9. 1997.

U Beogradu su se 15. rujna sastali potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić i ministar vanjskih poslova SRJ Milan Milutinović koji su razgovarali o aktualnim temama normalizacije odnosa dvaju država. Ovom prilikom je potpisano više sporazuma i jedan protokol: Sporazum o pograničnom prometu, Sporazum o graničnim prijelazima, Sporazum o međunarodnom cestovnom prijevozu, Sporazum o reguliranju graničnog željezničkog prometa, Sporazum o socijalnom osiguranju te Ugovor o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima...

21. 9. 1997.

Danas su u Republici Srbiji održani republički parlamentarni izbori. Stranka DSHV je na ove izbore izišla sa jedinstvenom listom u izbornoj jedinici Subotica - 5 i Sombor - 8, a nosilac liste je bio predsjednik stranke mr. Bela Tonković.

Podgorica, 19. 10. 1997.

Danas je u Crnoj Gori održan drugi krug predsjedničkih izbora na kojima je većinu glasova osvojio predsjednički kandidat Milo Đukanović.

Lemeš, 16. 11. 1997.

Danas je nakon kratke, ali teške bolesti preminuo član Predsjedništva stranke i jedan od njenih osnivača, Stipan Knezi. Bio je istrajan i istaknuti borac za prava Hrvata i višegodišnji odbornik u somborskom Parlamentu.

INTERVIEW

Interview: dr. Slobodan Lang savjetnik predsjednika za humanitarna pitanja

BEZ DOSTOJANSTVA NEMA BRZE POMIRBE!

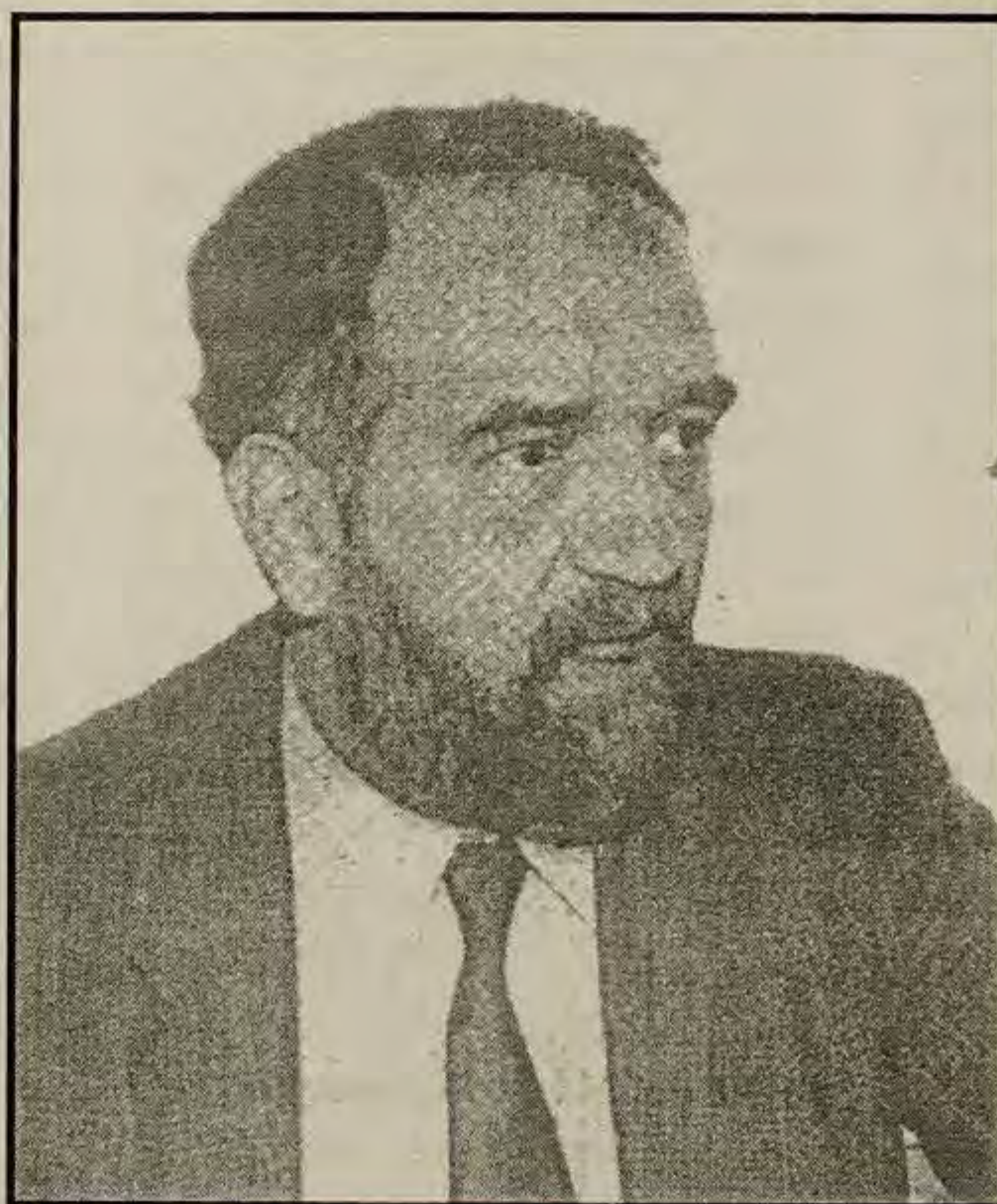
Povod za razgovor s dr. Slobodanom Langom, savjetnikom Predsjednika Republike Hrvatske za humanitarna pitanja, bila je promocija knjige „Spasimo život” - s podnaslovom „Nema suvišnih ljudi”, ali je povod i godina Krista, i predstojeća godina ljudskih prava. Na početku razgovora osvrćemo se deset godina unatrag.

- Moje djelovanje uvijek je bilo potaknuto idejom da se pomogne svim ljudima. Tada, prije deset godina, javljale su se stvari koje su prethodile ovom ratu - ugrožene grupe, od invalida, preko oboljelih od AIDS-a, preko radnika koji su štrajkali, pa do rudara na Kosovu. Javljalo se i mnogo mogućnosti - kao što je ideja zdravog grada, ideja pravde za sve, ljudska prava, to je kretanje koje je bilo i koje će biti i stalno će se pojavljivati grupe koje su ugrožene i različiti načini kako im pomoći.

Ja sam 1988. godine napisao u Srbiji molbu da se zaustavi mržnja. Bilo je to pismo koje sam poslao NIN-u i koje do danas nije objavljeno. Objavit ću ga iduće godine u povodu pedeset godina Deklaracije o ljudskim pravima i desetogodišnjice njegovog neobjavlivanja u NIN-u, kojem sam inače obećao da ako oni ne objave moje pismo, neću ga nigdje objavljivati deset godina. Dakle, „Molbu da se zaustavi mržnja” beogradski NIN nije mogao objaviti deset godina.

Mi smo svoju patnju prošli

Mi smo sada već svoju patnju prošli. Naša djeca i bolesnici su ubijeni, naši prognanici su proveli godine izvan svojih srušenih domova, naša polja su pokrivena minama. Ne vjerujem da će se ovolika tragedija nama brzo ponoviti, ali diljem Afrike i diljem Azije ta nerođena djeca

koja će biti ubijena nakon što budu rođena traže od nas da protestiramo što vukovarska bolnica nije bila međunarodno zaštićena, što su pacijenti ubijeni, što su prognanici istjerani. Ti mladi ljudi koji danas počinju živjeti traže da progovorimo za život. Traže djelotvorniji pristup zaštiti života. Da ne prihvatimo da smo samo mala država od koje će se tražiti nekakav osjećaj krivnje i koja će biti pritisnuta, nego da znamo da je tu kod nas centar ljudskog dostojanstva

i da ljudima damo mudrost koja je ovdje iz patnje stvorena. Ovo je godina Krista i ne može proći da se ne shvati da je ranjeni Krist diljem Hrvatske i diljem BiH.

Sazrijevanje mržnje

** Možda u Srbiji još nije sazrelo vrijeme za zaustavljanje mržnje? Možda je stalno podgrijevanje i branjenje mržnje postalo način opstanka nekih ljudi?*

- Ja ne mogu ni surađivati dok se ne prihvati Molba za zaustavljanje mržnje, kao temeljni stav. Tako je započelo ljeto 1988. godine: od te godine pa do 1991. potpuno sam se posvetio ideji sprječavanja rata. Jedno od temeljnih iskustava ovoga rata bilo je tražiti sprječavanje mržnje, jer oni koji hoće pokrenuti rat dižu razinu mržnje, kao što su tada u Srbiji provedene slične akcije, pa je mržnja najprije bila upravljena na albanski narod. U tu svrhu

su dizani mitinzi, nošene su mošti, padale su strašne optužbe-primjerice, kao o onom čovjeku, Đorđu Martinoviću koji je bio napadnut bocom, tu je bio i slučaj s vojnicima, od svakodnevnog konfrontiranja prema Kosovu do „anšlusa” Vojvodine i Crne Gore. Usput rečeno, prema Crnoj Gori svi imamo dug, jer je taj narod okupiran.

** Vi ste u to vrijeme otišli na Kosovo...*

KALENDAR DEMOKRATSKOG

SIJEČANJ

- 1 Č NOVA GOD., Mar. Bog.
- 2 P Bazilije, Grgur Nazijanski
- 3 S Anastazija, Cvijeta
- 4 N 2. PO BOŽIĆU, Anđelka
- 5 P Miljenko, Emilijan
- 6 U BOGOJAV, Tri kralja
- 7 S Rajmund, Rajko
- 8 Č Severin, Teofil
- 9 P Julijan, Miodrag
- 10 S Agaton, Dobroslav
- 11 N KRŠTENJE ISUSOVO
- 12 P Ernest, Tatjana
- 13 U Hilarije, Radovan
- 14 S Feliks, Srećko
- 15 Č Pavao pust., Mavro
- 16 P Marcel, Mislav
- 17 S Antun opat, Lavoslav
- 18 N 2. U GOD., Margareta
- 19 P Ljiljana, Mario K.
- 20 U Fabijan i Sebastijan
- 21 S Agneza, Janja
- 22 Č Vinko, Anastazija, Irena
- 23 P Emerencijana
- 24 S Franjo Saleški
- 25 N 3. U GOD., Obr. sv. Pavla
- 26 P Timotej i Tit
- 27 U Anđela Merici
- 28 S Toma Akvinski
- 29 Č Valerije, Konstancije
- 30 P Gordana, Martin
- 31 S Ivan Bosco

VELJAČA

- 1 N 4. U GOD., Brigita, Sever
- 2 P Svjećnica, Kornelije
- 3 U Blaž, Vlaho, Tripun
- 4 S Andrija Kor., Veronika
- 5 Č Agata, Dobrila, Goran
- 6 P Pavao Miki i dr.
- 7 S Rikard, Držislav
- 8 N 5. U GOD., Jeronim
- 9 P Apolonije, Sunčica
- 10 U Skolastika, Vedrana
- 11 S Gospa Lurdska
- 12 Č Zvonimir, Damjan
- 13 P Katarina Ricci.
- 14 S Valentin, Zdravko
- 15 N 6. U GOD., Klaudije
- 16 P Julijana, Onezim
- 17 U 7 utemelj., Darko
- 18 S Bernadica, Simeon
- 19 Č Konrad, Ratko
- 20 P Jacinta, Leon
- 21 S Petar Dam
- 22 N 7. U GOD., Kat. sv. Petra
- 23 P Polikarp, Grozdana
- 24 U Modesto, Goran
- 25 S PEPELNICA (post. i nem.)
- 26 Č Aleksandar, Sandra
- 27 P Gabrijel, Tugomir
- 28 S Roman, Teofil

OŽUJAK

- 1 N 1. KOR., Hadrijan, Albin
- 2 P Lucije, Zoran, Zorica
- 3 U Kunigunda, Mari
- 4 S Kazimir, Miro (kv.)
- 5 Č Euzebije, Vedran
- 6 P Marcijan, Ruža (kv.)
- 7 S Perpetua i Felicita (kv.)
- 8 N 2. KOR., Ivan od Boga
- 9 P Franciska Rimska
- 10 U Krunoslav, Emil
- 11 S Kandid, Tvrtko
- 12 Č Teofan, Bernard, Budislav
- 13 P Rozalija, Kristina
- 14 S Matilda, Miljana
- 15 N 3. KOR., Longin, Žarko
- 16 P Agapit, Hrvoje
- 17 U Patrik, Domagoj
- 18 S Ćiril Jeruzalemski
- 19 Č JOSIP zar. BDM, Josipa
- 20 P Dionizije, Vladislav
- 21 S Kasijan, Vesna
- 22 N 4. KOR., Zaharije
- 23 P Dražen, Oton
- 24 U Simon, Javor
- 25 S Blagovijest, Maja
- 26 Č Montan i Maksima, Emanuel
- 27 P Lidija, Rupert
- 28 S Priska, Sonja
- 29 N 5. KOR., Jona, Viktorin
- 30 P Kvirin, Vlatko
- 31 U Benjamin

SRPANJ

- 1 S Aron, Šimun
- 2 Č Oton, Matinijan, Višnja
- 3 P Toma apostol, Tomo
- 4 S Elizabeta P., Jelica
- 5 N 14. U GOD., Ćiril i Metod
- 6 P Marija Goreti
- 7 U Klaudija, Vilibald
- 8 S Akvila i Priscila
- 9 Č BDM Kraljica mira
- 10 P Amalija Ljubica
- 11 S Benedikt opat, Olga
- 12 N 15. U GOD., Mohor
- 13 P MB Bistrička
- 14 U Kamilo de L., Miroslav
- 15 S Bonaventura, Dobriša
- 16 Č Gospa Karmel., Karmela
- 17 P Aleksije, Branko
- 18 S Frederik, Marina
- 19 N 16. U GOD., Zlatko
- 20 P Ilija prorok
- 21 U Danica, Zorica
- 22 S Marija Magdalena
- 23 Č Brigita, Apolinar, Ivan C.
- 24 P Kristina, Mirjana
- 25 S Jakov ap., Kristofor
- 26 N 17. U GOD., Joakim i Ana
- 27 P Klement Ohridski
- 28 U Nazarije i Celzo, Inocent
- 29 S Marta, Blaženka
- 30 Č Petar Krizolog, Rufin
- 31 P Ignacije L., Vatroslav

KOLOVOZ

- 1 S Alfons Liguori, Vjera
- 2 N 18. U GOD., Gospa od A.
- 3 P Augustin Kažotić
- 4 U Ivan M. Vianney
- 5 S Gospa Snježna, Nives
- 6 Č Preobraženje Gospod.
- 7 P Siksto papa, Kajetan
- 8 S Dominik, Nedjeljko
- 9 N 19. U GOD., Tvrtko
- 10 P Lovro đakon, Zvijezdan
- 11 U Klara, Jasna
- 12 S Anicet, Hilarije
- 13 Č Hipolit i Poncijan, Ivan B.
- 14 P Maksimilijan K., Alfred
- 15 S VELIKA GOSPA
- 16 N 20. U GOD., Sv. Rok
- 17 P Hijacint, Miron
- 18 U Jelena Križarica
- 19 S Ljudevit, Tekla
- 20 Č Bernard, Samuel, Porfirije
- 21 P Pio X, Donat
- 22 S Marija Kraljica, Mavro
- 23 N 21. U GOD., Ruža Limska
- 24 P Bartolomej apostol
- 25 U Ljudevit kralj
- 26 S Rufin, Zefirin
- 27 Č Monika, Časlav
- 28 P Augustin, Tin, Gustav
- 29 S Glavosjek Ivana Krst.
- 30 N 22. U GOD., Bonifacije
- 31 P Rajmund, Rajko

RUJAN

- 1 U Branimir, Egidije
- 2 S Kalista, Veljka
- 3 Č Grgur Veliki, Gordana
- 4 P Ruža Viterpska, Ida
- 5 S Lovro J., Blaženko
- 6 N 23. U GOD., Davor
- 7 P Marko Križevčanin
- 8 U Mala Gospa, Maja
- 9 S Petar Klaver, Strahimir
- 10 Č Nikola Tolentinski
- 11 P Proto i Hijacint
- 12 S Ime Marijino, Gvido
- 13 N 25. U GOD., Ivan Zlato.
- 14 P Uzvišenje sv. Križa
- 15 U Gospa Žalosna
- 16 S Kornelije i Ciprijan (kv.)
- 17 Č Rane sv. Franje
- 18 P Josip Kupertinski (kv.)
- 19 S Januarije, Suzana (kv.)
- 20 N 26. U GOD., Kandida
- 21 P Matej ap. i evan.
- 22 U Toma Vil., Mavro
- 23 S Lino, Tekla, Konstancije
- 24 Č Gospa od Otkupljenja
- 25 P Aurelije, Zlata
- 26 S Kuzma i Damjan
- 27 N 27. U GOD., Vinko Paulski
- 28 P Vjenceslav, Višeslav
- 29 U Mihael, Gabrijel, Rafael
- 30 S Jeronim, Jerko

VEZA HRVATA U VOJVODINI

TRAVANJ

- 1 S Hugo, Teodora
- 2 Č Franjo Paulski
- 3 P Rikard, Radojko
- 4 S Izidor, Žiga
- 5 N 5 CVJETNICA, Vinko Fer
- 6 P Vilim, Rajko
- 7 U Ivan Salle, Herman
- 8 S Dionizije, Alemka
- 9 Č VEL. ČETVRTAK
- 10 P VEL. PETAK (post. i nem.)
- 11 S VEL. SUBOTA
- 12 N USKRS-VAZAM
- 13 P Uskrsni ponedjeljak
- 14 U Tiberije, Valerijan, Dunja
- 15 S Krescencije, Anastazija
- 16 Č Bernadica, Josip
- 17 P Rudolf, Robert, Inocent
- 18 S Apolonije, Amadej
- 19 N 2. VAZ., BIJELA
- 20 P Agneza, Bogoljub
- 21 U Anzelmo, Goran
- 22 S Soter i Kajo
- 23 Č Juraj, Đuro, Đurđica
- 24 P Fidelis, Vjeran
- 25 S Marko ev., Maroje
- 26 N 3. VAZ., Kleto i Marcelina
- 27 P Ozana Kotorska
- 28 U Petar Chanel, Polion
- 29 S Katarina Sijenska
- 30 Č Pio V. papa, Josip Cott.

SVIBANJ

- 1 P Josip radnik, Jeremija
- 2 S Atanazije, Eugen
- 3 N 4. VAZ., Filip i Jakov Ap.
- 4 P Florijan, Cvijeta
- 5 U Anđelko, Silvan
- 6 S Dominik Savio, Dinko
- 7 Č Dujam, Duje, Duško
- 8 P Marija Posrednica
- 9 S Pahomije, Marin
- 10 N 5. VAZ., Gospa Trsatska
- 11 P Franjo H., Ljerka
- 12 U Leopold Mandić
- 13 S Marija Mazzarello
- 14 Č Matija ap., Matko
- 15 P Sofija, Sonja
- 16 S Ivan Nepomuk
- 17 N 6. VAZ., Paskal, Bruno
- 18 P Ivan I., p., Venancije
- 19 U Celestin, Teofil
- 20 S Bernardin Sijenski
- 21 Č UZAŠĆE-SPASOV
- 22 P Helena, Renata
- 23 S Deziderije, Željko
- 24 N 7. VAZ., Marija Pomoćnica
- 25 P Beda Časni
- 26 U Filip Neri, Slobodan
- 27 S Augustin Cant.
- 28 Č German, Velimir
- 29 P Maksim, Većeslav
- 30 S IvanaArška
- 31 N DUHOVI

LIPANJ

- 1 P BDM Majka Crkve
- 2 U Marcelin i Petar
- 3 S Karlo Lwanga i drug. (kv.)
- 4 Č Kvirin Sisački, Predrag
- 5 P Bonifacije, Valerija (kv.)
- 6 S Norbert, Berislav (kv.)
- 7 N PRESV. TROJSTVO
- 8 P Vilim, Žarko
- 9 U Efrem Sirski
- 10 S Margareta, Biserka
- 11 Č TJELOVO, Barnaba ap.
- 12 P Ivan F., Bosiljko
- 13 S Antun Padovanski
- 14 N 11. U GOD., Rufin, Elizej
- 15 P Vid, Modesto
- 16 U Franjo R.
- 17 S Laura, Bratoljub
- 18 Č Marko i Marcelijan
- 19 P Srce Isusovo
- 20 S Srce Marijino
- 21 N 12. U GOD., Alojzije Gon.
- 22 P Toma M., I. Fišer
- 23 U Josip Caffaso
- 24 S Rođ. Ivana Krstitelja
- 25 Č Vilim, Adalbert, Nada
- 26 P Ivan i Pavao, Zoran
- 27 S Ćiril Aleksandrijski
- 28 N 13. U GOD., Mirko, Irenej
- 29 P PETAR I PAVAO
- 30 U Rimski prvomučenici

LISTOPAD

- 1 Č Terezija od Dj. Isusa
- 2 P Anđeli čuvari, Anđela
- 3 S Kandid, Svjetlana
- 4 N 27. U GOD., Franjo Asiški
- 5 P Placid, Velimir
- 6 U Dragan, Verica
- 7 S BDM od krunice, Ruža
- 8 Č Demetrije i dr., Šimun
- 9 P Dionizije i drugovi
- 10 S Franjo Borgia, Danko
- 11 N 28. U GOD., Milan
- 12 P Serafin, Maksimilijan
- 13 U Eduard, Teofil
- 14 S Kalist papa, Krasna
- 15 Č Terezija Avilska
- 16 P Marija M. Al., Hedviga
- 17 S Ignacije Antiohijski
- 18 N 29. U GOD., Luka ev.
- 19 P Pavao od Križa
- 20 U Irena, Miroslav
- 21 S Uršula, Zvezdan
- 22 Č Marija Saloma, Dražen
- 23 P Ivan Kapistran, Borislav
- 24 S Antun M. Cl., Jaroslav
- 25 N 30. U GOD., Katarina K
- 26 P Zvonko, Dimitrije
- 27 U Sabina, Gordana
- 28 S Šimun i Juda Tadej
- 29 Č Mihovil Rua, Darko
- 30 P Marcel, Julije
- 31 S Alfonz Rodriguez

STUDENI

- 1 N SVI SVETI
- 2 P Dušni dan, Dušica
- 3 U Martin Porres, Silvija
- 4 S Karlo Boromejski
- 5 Č Emerik, Mirko, Elizabeta
- 6 P Leonard, Vedran
- 7 S Anđelko, Zdenko
- 8 N 32. U GOD., Gracija K.
- 9 P Teodor, Ivan Lat.
- 10 U Leon Vel. papa, Lav
- 11 S Martin biskup
- 12 Č Jozafat, Emilijan, Milan
- 13 P Stanislav Kosta
- 14 S Nikola Tavelić
- 15 N 33. U GOD., Albert Veliki
- 16 P Gertruda, Margareta
- 17 U Elizabeta Ugarska
- 18 S Posveta baz. sv. Petra
- 19 Č Severin, Poncijan
- 20 P Feliks V., Srećko
- 21 S Prikazanje BDM
- 22 N KRIST KRALJ, Cecilija
- 23 P Klement, Milivoj
- 24 U Krizogon, Krševan
- 25 S Katarina Aleks., Kaja
- 26 Č Konrad, Leonard
- 27 P Jozafat, Severin
- 28 S Jakov M., Držislav
- 29 N 1. DOŠ., Saturnin
- 30 P Andrija ap., Hrvoslav

PROSINAC

- 1 U Natalija, Božena
- 2 S Bibijana, Blanka
- 3 Č Franjo Ksaverski
- 4 P Ivan Damaš., Barbara
- 5 S Kristina, Dragan
- 6 N 2. DOŠ., Nikola, biskup
- 7 P Ambrozije, Dobroslav
- 8 U BEZGREŠ. ZAČ. BDM
- 9 S Valerija, Zdravka, Abel (kv.)
- 10 Č Gospa Loretska
- 11 P Damaz, Damir (kv.)
- 12 S Ivan Franciska Chantal (kv.)
- 13 N 3. DOŠ., Lucija, Jasna
- 14 P Ivan od Križa
- 15 U Irenej, Darija
- 16 S Adela, Albina
- 17 Č Lazar, Florija, Izak
- 18 P Gracijan, Bosiljko
- 19 S Urban, Tea, Vladimir
- 20 N 4. DOŠ., Eugen i Makarije
- 21 P Petar Kanazije
- 22 U Honorat, Časlav
- 23 S Ivan K., Viktorija
- 24 Č BADNJAK, Adam i Eva
- 25 P BOŽIĆ, Božidar
- 26 S Stjepan, Krunoslav
- 27 N SV. OBITELJ, Ivan ap.
- 28 P Nevina dječica
- 29 U Toma Becket, David
- 30 S Sabin, Trpimir, Liberije
- 31 Č Silvestar papa

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

INTERVIEW

- Bili su to dramatični dani, jer se vidjelo da naša tadašnja državna zajednica nije u stanju valjano reagirati kada se jedna cijela skupina ljudi proglašava manje vrijednom. Nas nekoliko liječnika otišlo je na Kosovo i pridružilo se rudarima pod zemljom. Onda se vidjelo da ni Europa ne zna što čini. Jer kada smo mi 1989. godine Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji skrenuli pažnju na te događaje, onda su nas oni pitali: „A gdje je Kosovo?” Kada je bio onaj slučaj trovanja na Kosovu, tadašnja vlada je zabranila SZO-u dolazak na Kosovo, što je ova i prihvatila. Po tome se vidi da ove organizacije ne znaju djelovati. U to vrijeme je počelo i uznemiravanje srpskog pučanstva u Hrvatskoj.

Prvo čovjek, pa onda Hrvat

***Kako to mislite - uznemiravanje srpskog pučanstva?**

- Mislim na dva načina: od postavljanja pitanja ljudskih prava, pa do nedjelotvornih pregovora. Kad kažem uznemiravanje „srpskog pučanstva”, mislim na činjenicu da je zapovjednik JNA u to vrijeme u Kninu bio jedan Ratko Mladić. Tada se izaziva uznemiravanje lokalnog stanovništva time što im se daje na znanje koja je točka moći i dezorijentiranje tog stanovništva, jer je formirana njihova politička stranka koja ih je vodila po mitinzima, a vojsku koristila kao instrument, računajući na dezorijentaciju i nemogućnost iznošenja istine u svijet. Ja sam tada s grupom svojih istomišljenika i suradnika otišao u Knin pokušavajući dokazati narodu da će on prvi

stradati, ako ne zaustavi to zlo. Međutim tada se (1991.godine) krenulo i sa izazivanjem „urbanog nemira”, pa su se dogodili i poznati incidenti u Zagrebu, jer se krenulo proglašavati članove hrvatske Vlade (tada generala Špegelja) izdajicama i suditi im, sve u želji da se izazovu još veći nemiri. Mi smo tada upalili svijeću.

Još ću vam isričati o hrvatskom naselju u Potkonju, koje okruženo srpskim zastavama hrabro diže hrvatsku zastavu - to je bilo 137 izuzetno ponosnih ljudi koji traže da ih se ne tuče u školi, da ih se poštuje kada odu u bolnicu, da smiju spavati preko noći. Oni formiraju Odbor za ljudska prava, a 15 minuta kasnije su napadnuti. I njih se kao hrvatsko stanovništvo izbacuje iz Potkonja. Ne mogu opisati koliko sam bio ponosan na tu zastavu! Tada sam poručio kako je jedini način da se opstane biti „prvo čovjek, pa onda Hrvat” i „ja sam Srbin, živjela Hrvatska”. Nema drugog načina i tako ostaje i danas.

***U to vrijeme ste posjetili SAD i razgovarali, među ostalima, i s Henryjem Kissingerom. Kako je on tada gledao na rat koji se kod nas razbuktao?**

- On me strogo vratio u realnost i kad sam mu rekao da su ovo posljednji trenuci, on je odgovorio:

„*Ali, doktore, vi ne razumijete stvarnost. Malo ljudi zna za Jugoslaviju, a za Hrvatsku i Sloveniju nitko. Sprječiti rat je vrlo teško, a kad uspijete spriječiti rat, nitko vam ne prizna da ste učinili bilo što. A vaš će rat biti vrlo okrutan i tko ga zaustavi dobit će Nobelovu nagradu za mir. Vi, doktore,*

morate naučiti da se ratove ne isplati sprječavati.”

I zato je jedna od mojih najvećih molbi da nitko ne dobije Nobelovu nagradu za zaustavljanje ovog rata. Nek se Nobelova nagrada dodijeli nekim drugim ljudima, onima koji su pokušavali spriječiti rat i stradanje ljudi. Samo da je ne dobije netko, primjerice, gospodin Holbrooke, za zaustavljanje rata, bez obzira na to koliko bio uspješan u tome. I tu je gospodin Kissinger u mnogo čemu u pravu. Nema na svijetu mehanizma za zaustavljanje rata.

Zapad je pun predrasuda

***Jučer su ljudi toplo pozdravili spominjanje akcije „Spasimo život” koju ste nakon oslobodilačke akcije „Oluja” provodili s našim Crvenim križem.**

- Recite mi, jeste li čuli da se još igdje u svijetu povelila slična akcija? Mi smo tu spašavali srpske starce i vidjeli ste da su tu akciju podržali ljudi svih nacionalnosti, koji su se i jučer okupili, uključujući i delegaciju Roma. Što se Zapada tiče, on ovima našim prostorima pristupa s određenim predrasudama, pa ostvarivanje ljudskih prava treba sada biti u funkciji potpore predrasuda. Tako je nekako postavljena i ideja pomirenja. Istodobno, dok se govori o pomirenju u Europi, isprike se daju i nakon 50 godina, a ovdje su se događaji zbili takoreći jučer. Ovdje Zapad hoće pomirenje bez istine, kao oblik ponude čista sjećanja, kao oblik lakšeg rješavanja stvari, bez pokušaja da se uzme ugledne ljude iz različitih naroda i da ih se pita kako oni vide ideju pomirbe i

INTERVIEW

kako misle da je to najbolje učiniti. Ovako inzistiraju na obliku uvjetovanja koji na neki način oduzima dostojanstvo. Moguće je da će se tako rješavati stvari, ali ja ne mislim da metoda oduzimanja dostojanstva vodi rastu dostojanstva! Ne vjerujem u to i mislim da je potrebno sagledavanje nekih stvari koje su se dogodile. Ja možda pripadam osobama koje su vidjeli najviše u ovom ratu, i na različitim prostorima i na različitim stranama. Ali nisam doživio da me netko upita kako doživljavam ideju pomirenja i praštanja. Nitko ni od predstavnika međunarodnih zajednica nije me to pitao, premda sam visoko kvalificiran za to. Ne radi se samo o meni. Radi se o svim ljudima koje nitko nije pitao šta misle. Zato će taj koncept dati samo ograničen rezultat. Uostalom, koja vrsta pomirenja je kod nas potrebna: da li pomirenje između onih koji nisu bili na fronti i onih koji jesu, da li između onih koji jesu, da li između onih koji su nekog izgubili i onih koji to nisu itd.? Mi ne možemo kretati samo od 1995. - a prvi izvještaj o ljudskim pravima na područjima Knina datira od - 6.kolovoza 1995.godine. A prvo izvješće o stanju nesrpskog stanovništva na tom području napisano je 1997.godine! Ne ide to!

***Zbog čega povratak u naše istočne krajeve teče tako sporo i uz stalne smetnje?**

- Ljudima treba omogućiti da se na smiren način sastanu i da oni koji žele živjeti zajedno to i kažu, kao i način na koji to misle ostvariti. Mi ćemo i na tom polju dati svoj doprinos,

onako kako smo i do sada činili. I, ako uspijemo ostvariti da se neke naše ideje prihvate, onda ćemo moći pokazati svijetu kako iskustva naših patnji mogu pomoći drugim narodima u svijetu koji će se naći u sličnoj situaciji. Moja želja je da vukovarska i osječka bolnica pomognu bolnici u Africi, da pacijenti koji su stradali u Vukovaru budu ulog u život pacijenata u bolnicama širom svijeta. Vukovarski pacijenti imaju pravo postati univerzalni pacijenti svijeta u uvjetima stradanja. A kada vi govorite o samoj akciji povratka, ona ima svoje operativne aspekte i neprijeporno je da tamo prva ode država.

Manje vrijedni ljudi

***Kad nekoga iz međunarodne zajednice upitate zbog čega je dozvoljen pokolj u Srebrenici, oni obično odgovore kako se „nisu nadali da će Mladić i njegovi vojnici pobiti sve te ljude“. Kako komentirate ovakav cinizam?**

- Ja vam stalno govorim da je na mnogim razinama za ovaj narod legaliziran pojam Balkana, manje vrijednih ljudi, nekakve teze o bratoubilačkom ratu, kojeg nije bilo, osim među Bošnjacima. Sve to nekorištenje naše povijesti i narodnog iskustva vodi takvoj međunarodnoj predstavi. Neka mi netko iz međunarodne zajednice kaže imena naših književnika čije je radove pročitao, neka nam kaže imena naših znanstvenika. Ja vam tvrdim da se ne može suditi ljudima ako se ne stekne prema njima dostojanstven stav, i ako se kao svoj cilj ne uzme dostojanstvo tog naroda.

Svijet ne poznaje povratak

- Sada da ja Vas pitam, kao novinara, koje Vi u svijetu ostvarene povratke poznajete?

***Ni jedan drugi, osim onoga kada su vraćeni izbjeglice iz Velike Kladuše, a koji su se sklonili u Kuplenskom...**

- To hoću reći- nema organizacije za ljudska prava u svijetu koja bi pratila povratak Bošnjaka svojim kućama, a ja ne mogu prihvatiti zašto te organizacije smatraju da treba pratiti povratak Srba, a ne i povratak Muslimana? Zašto bi Muslimani i Židovi bili manje vrijedni? Karakteristično je da se nakon Daytona nisu sastali šefovi mirovnih organizacija da naprave operativni dio tog sporazuma. Zašto nema koordinacije među svim humanitarnim organizacijama ne samo malim nego i velikim? I zna li itko kako se zove direktor Svjetske zdravstvene organizacije? Ovdje je narod koji je direktno stradao. Recite mi, dakle, ime čovjeka koji je direktor te organizacije!

***Ne znam.**

- Ljudi čak ni ne osjećaju da ne znaju ime. Mi smo nakon „Oluje“ proveli humanitanu akciju koju su međunarodne organizacije mogle glatko provesti u istočnoj Slavoniji, da su htjele - od toga da se utvrdi tko ima pravo živjeti u Hrvatskoj, a tko nema, ima li čovjek svoju kuću ili nema, je li mu razdvojena obitelj ili ne. Ako se moglo provesti glasanje svakog pojedinca, zašto se nije mogao provesti humanitarni popis? Da je tamo bila hrvatska država, mi bismo to i napravili. I garantiram vam da se ništa loše ne bi dogodilo.

Autor: Vesna Kljajić

SKUPOVI

Zagreb: Glavna skupština Matice hrvatske

PO NOVIM PRAVILIMA OGRANCI

POSTAJU UDRUGE

Glavni odbor Matice hrvatske je 22. studenog ove godine sazvaio Glavnu skupštinu Matice hrvatske u Zagrebu radi razmatranja i usvajanja novih Pravila po kojima bi ova povijesna kulturna hrvatska udruga radila i djelovala u narednom periodu. Na sjednici Glavne skupštine, brojni zastupnici ogranaka Matice hrvatske jednoglasno su prihvatili prijedlog dnevnog reda koji je inicirao Glavni odbor.

Obraćanje predsjednika Matice hrvatske g. Josipa Bratulića zastupnicima, bilo je veoma sadržajno i poticajno. U svom izlaganju, on se osvrnuo na povijesne trenutke Matice hrvatske te na vrijeme u kojem ova udruga nije bila miljenica kraljevske ni titovske vlasti. Ali, oduvijek je ona okupljala sve građane, bez obzira na političku i vjersku pripadnost. Dakle, svojom širinom, prihvatila je svakog tko želi dobro Republici Hrvatskoj i hoće prihvatiti pravila po kojima radi i djeluje svaka jedinica - udruga Matice hrvatske. Stara Pravila Matice hrvatske su dopunjena novim i sadržajnijim elementima, a izvršene su i neke izmjene u

cilju što uspješnijeg rada i ulaska u 21. stoljeće. Jedno od najznačajnijih oblasti u kojima Matica hrvatska djeluje jeste izdavačka djelatnost te joj se pridaje posebna važnost. Jer, knjiga čuva od zaborava sve povijesne trenutke, obrazuje i čuva kulturni i nacionalni identitet nas Hrvata. Uostalom, knjiga je potpomogla izgradnju i napredak građanskog društva na dobrobit slobodne Hrvatske. Nova Pravila Matice hrvatske potvrđuju pravnu samostalnost svih udruga, kazao je glavni tajnik Matice g. Krešimir Mikolčić. Zakonom o udrugama određeno je da dosadašnji organi više nisu pravne osobe. Sukladno novim odredbama Zakona ogranak postaje udruga izdavanjem rješenja (čl. 36 Zakona). Ukoliko ogranak do sada nije dobio navedeno rješenje, treba ga zatražiti. Nakon što budu usvojena Pravila Matice hrvatske u Zagrebu dosadašnji ogranaci trebaju sazvati svoje skupštine i uskladiti svoja Pravila i organizaciju sa Zakonom o udrugama.

Pored ovih izmjena, u novim Pravilima Matice hrvatske, vrlo su značajni i slijedeći članci:

Članak 2.

Matica hrvatska neprofitna je kulturna udruga hrvatskog naroda, utemeljena 1842.g. pod nazivom Matica Ilirska, a od 1874.g. nosi ime Matica hrvatska.

Članak 3.

Sjedište je Matice hrvatske u Zagrebu, ulica Matice hrvatske broj 2. Matica hrvatska

djeluje na području Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i u drugim zemljama u kojima žive Hrvati.

Matica hrvatska je pravna osoba.

Članak 6.

Svrha je Matice hrvatske promicati narodni i kulturni identitet hrvatskoga naroda na svim područjima umjetničkog, znanstvenog i duhovnog stvaralaštva.

Članak 68.

Članovi Matice hrvatske izvan Republike Hrvatske, udružuju se u udruge u skladu sa zakonima države u kojoj žive.

Njihove udruge mogu postati članovi Matice hrvatske na temelju odluke Upravnog odbora Matice hrvatske, a imaju pravo i dužnosti udruge - članice Matice hrvatske.

Udruga članova Matice hrvatske u inozemstvu mogu se udružiti u saveze, radi usklađivanja svog rada.

U raspravi su između ostalih sudjelovali Hrvati iz Italije, Austrije, Mađarske i Rumunjske. Ugodno je bilo čuti, da se vlade u državama u kojima žive trude ponašati demokratski. U manjoj ili većoj mjeri ih moralno i materijalno podupiru, a što je u skladu i sa odredbama međunarodnog prava o nacionalnim manjinama. Pored kulturno prosvjetnih društava, imaju škole na maternjem jeziku, hrvatski tisak i emisije na radiju i televiziji.

Viktorija Grunčić

Božićna poruka IVANA PENZEŠA, subotičkog biskupa

SMISAO ČOVJEKOVA ŽIVOTA

Pozvani smo da uđemo u dubine božićnoga otajstva u godini Duha Svetoga u pripremi za veliki jubilej 2000. godine od rođenja Isusa Krista. Ima u tome za nas, u ovom današnjem vremenu, dvije osobito aktualne misli: shvatiti pravu vrijednost tjelesnosti i primiti Utjelovljenu Riječ kao svjetlost na putu osobnog ostvarenja u povijesti za vječnost. Čovjek i njegov smisao.

Ponajprije spoznaja vjere da je Bog uzeo ljudsku narav, pravo pravcato tijelo i time je čovjeka i kao tjelesno biće uzdigao na više dostojanstvo! Zamjećujemo li tu višu vrijednost naše tjelesnosti?

U modernom i post modernom vremenu čovjeka je zahvatila neka oholost i postao je samouvjereni individualist. Ljudi su se zanjeli svojim znanstvenim i tehničkim uspjesima i počeli govoriti da Boga ne trebaju, da im ne treba nikakvih religioznih spoznaja; počeli su tvrditi da Boga ni nema ili da bar ne znaju i ne mogu znati ima li ga ili nema.

Riječ je Božja zaboravljena u čovjekovoj nutrini i u čovjekovoj blizini. Utjelešen i materijaliziran čovjek mora zato potražiti iznova i svoju

dušu - onu višu, duhovnu dimenziju svoga bića da bi i samo svoje tijelo i materijalni svijet mogao pravilno vrednovati. Čovjek današnjice mora iznova otkriti svoj puni identitet i pravi smisao svoga postojanja. Valja postati svjestan prisutnosti Riječi „po kojoj sve postade“- u sebi i među nama. U tom stanju traganja za smislom, mora nam zasjati ponovno betlehemska svjetlo: Božje utjelovljenje kao događaj u vremenu, ali kao povijesni proces, kao božanska sastavnica ljudske povijesti.

Kao što čitamo u misnoj molitvi, Bog je postao čovjekom da bismo mi mogli

postati „dionici božanstva Isusa Krista“. On je postao dionikom naše ljudske naravi da bismo mi mogli postati dionicima njegove božanske naravi.

Isus Krist, pravi Bog i pravi čovjek, proživio je ljudski vremeniti život pod istim uvjetima pod kojima ga i mi živimo. Dapače, on je uzeo na sebe i ono najteže: patnju, poniženje, bol i nasilnu smrt. Iako bezgrešan, pogrđen je kao grešnik, omražen, zlostavljan, ubijen ... On je, međutim, uskrsnuo i proslavljen u tijelu. I tjelom je, kao pravi čovjek, u BOžjem Trojstvu. Trojstveni Bog je

tako i ljudsku tjelesnu narav kooptirao. Zato je u Božjem životu i nama mjesto. Ovdje smo na zemlji već Kristu pritijelovljeni.

Vidite, to je poruka nama suverenim kršćanima, da budemo svjedoci ljudskog dostojanstva, koje seže sve do vječnog Božjeg života.

S ovim mislima želim svima SRETAN BOŽIĆ i od Duha Svetoga nadabnutu i blagoslovljenu NOVU GODINU.

+ *Ivan, biskup*

RAZGOVOR

Razgovor: Cecilija Milanković, slikarica

SLIKE SA PRIZVUKOM GLAZBE I POEZIJE

Čovjek-pojedinac u velikom gradu, okružen raznolikim ljudima i njihovim shvaćanjima ima dvije mogućnosti: ili da se stopi, izgubi u masi i izbližedi u svom okruženju, ili da svjestan svojih mogućnosti gradi, stvara i ostavlja djela visoko vrijedna i imuna na rušenja i zaborav. Pažnju zaslužuju ovi drugi. Jedna od njih je slikarica Cecilija Milanković, koja je slikanje zavoljela odmalena i njemu posvetila cijeli svoj život. Toliko cijeli, da za „obične“, životne stvari, kao što je brak i obitelj, kako sama kaže, nije imala vremena. Počela je sa grančicom u ruci kao mala djevojčica crtajući po prašini, da bi sada, kao umjetnički zrela ličnost, stvarala djela uglavnom pjesnički inspirirana. Ona je ponos ovoga grada, kao i svoga hrvatskoga naroda.

*** Umjetnička iskra zasvjeta u čovjeku uglavnom na ulasku u zreliju dob. Recite nam kada je ona ovladala Vama i da li joj je prethodio neki motiv, događaj ili možda unutar nje želja za novim izrazom?**

- Korijene svoje ljubavi prema crtanju nalazim još u ranom djetinjstvu. Kao mala sam voljela ležati na zemlji, ispred kuće, a u sjeni kiseljaka, i malom grančicom crtati po prašini. To su bili tipični dječiji motivi: sunce, cvijeće, kuće... Što sam bivala starija, crtala

sam sve više. U školi sam crtala za školske novine da bih kasnije postala i urednica istih. Oduvijek sam voljela zapažati svijet oko sebe na neki neobičan

način i u neobičnim bojama. Moja velika podrška su bili moji roditelji koji su imali razumijevanja i koji su i sami voljeli umjetnost. Jednostavno, sve se to polako razvijalo u meni, dozrijevalo i prolazilo kroz različite faze. Radila sam u okviru više društava, a trenutno sam član Likovnog odjela HKC „Bunjevačko kolo“.

*** Vi ste u rujnu sudjelovali u radu Likovne kolonije „Bunarić I“. Recite nam nešto o tom četvoro-dnevnom radu.**

- Biti u društvu sličnih duša svim ljudima pričinjava zadovoljstvo i potpunije razumijevanje, jer se osjeća kolektivni

stvaralački duh koji te ljude posebno zbližava. Svi smo bili slični, a svatko u svom svijetu i svojim bojama. Takav način rada se uglavnom opravdava i dobrim djelima koje ste mogli procjeniti 25. studenog u Bunjevačkom kolu.

*** Koji motivi i tehnike preovladaju na Vašim slikama?**

- Kako sam i kao ličnost prolazila kroz kroz različite promjene, tako su se i u mojim djelima pojavljivali različiti motivi. Počela sam sa crtanjem portreta i bila sam čvrsto ubijedena da će to biti moja doživotna okupacija. Međutim, ljepota prirode me je polako sve više privlačila. Slikala sam sve ono što me okružuje, mada često u bojama

koje sam samo ja vidjela. Jedno vrijeme su me zaokupljali ravničarski salaši, kiseljaci, djevojke u bunjevačkim nošnjama, i sve iz mog života i okolice. Salaši su tada omasovljeni kao tematika, pa sam se okrenula novom izvoru inspiracije - poeziji. Veliki broj slika mi je ukorijenjen u stihovima pjesnika koje volim. Posebno bih istakla Dobrišu Cesarića. Stihovi su u meni probudili i apstrakciju koja nije potpuno čista. Moja djela bojama i tematikom teže u čovjeku proizvesti smirenje, duševnu ravnotežu, pa možda i isključenje iz grube svakodnevice. Sve se to najjasnije

RAZGOVOR

očituje u djelima nastalim početkom 90-ih godina kada me je potresao rat. Tada sam se, na sebi svojstven način počela braniti od zlih misli i napetosti izazvanih teškom psihološkom i materijalnom situacijom društva. Djela inspirirana poezijom, tople boje i kist u ruci su predstavljali moj revolt na sve zlo što me okružuje. Nisam mogla slikati umiranje, već su mi se nametnuli „topli“ maslačci iz dvorišta, koje sam slikala u različitim tonovima i stvorila cijeli serijal slika o njima. To su djela koja predstavljaju moju reakciju na patnju, bol i zlo. Oni su rađeni u tehnici soft pastel. Ova tehnika pruža i mogućnost trodimenzionalnosti pogotovo na crnom papiru. Skice radim i na crnom i na bijelom papiru, dok minijature za novine i knjige radim u tehnici - grafika.

***Koliko ste izložbi imali do sada i da li znate točan broj slika koje ste naslikali?**

Učestvovala sam na velikom broju zajedničkih izložbi, ali sam do sada imala i 11 samostalnih. Za sada vam samo mogu reći da je u planu i dvanaesta, koja će vjerojatno biti i oproštajna. Slika imam mnogo, toliko mnogo, da im broja ne znam. Možda i zbog toga što sam puno njih poklonila. Neke su u inozemstvu, čak u Kanadi, dok je veći broj u Hrvatskoj. Kao najdraži poklon bih mogla izdvojiti sliku koju sam 1990. godine darovala kardinalu Franji Kuhariću kada je posljednji put bio u Subotici.

***Da li biste nam mogli izdvojiti najdražu sliku i izložbu?**

- Najdražu izložbu bih vam i mogla izdvojiti, ali najdražu sliku ne. Sve su mi drage,

ali mislim da još nisam uradila najbolju, jer su one uglavnom približne onoj željenoj i zamišljenoj. Ponekad neka slika i prevaziđe moja očekivanja, ali opet od slijedeće očekujem nešto više i bolje. Ja sam po prirodi optimista i mislim da od dobrog može biti uvijek bolje i zato i ne mogu izdvojiti najbolju. Možda će tek nastati. Kao najdražu izložbu bih mogla izdvojiti izložbu pod nazivom „Među oblacima“ održanu 30.3.1990. godine u izložbenom prostoru „Radničkog univerziteta „Veljko Vlahović“ koju je otvorio književnik Slavko Matković. Sjajan dojam na mene je ostavio njegov govor, njegova kritika, koja nije, kao što je to često običaj, govorila o meni kao umjetniku, nego isključivo o mojim, tada izloženim djelima.

***Gdje nalazite inspiraciju za Vaša djela?**

- U posljednje vrijeme inspirišu me poezija i glazba. Događa mi se da više nisam sigurna da li me poezija inspiriše na slikanje, ili me slikanje inspiriše da pišem stihove. Sve je to jako blisko, isprepletano, kao i tropleti na mojim slikama. Ta povezanost i sličnost može dati djelo koje predstavlja sklad svega toga.

***Koje teme Vas trenutno zaokupljaju?**

- Gledajući svoje posljednje slike i skice uočavam da sve gledam kroz grane i da me svugdje okružuju grane. One me trenutno zaokupljaju.

***Recite nam kako kod Vas teče sam proces slikanja?**

- Mnogi slikari govore kako oni svoja djela stvaraju u jednom danu, takoreći u jednom dahu, ili inače ostaju nedovršena. Ja ne radim tako. Mene

uvijek samo inspiracija pokreće na rad, i ne radim zanatlijski. Rijetko završim sliku za jedan dan. Ona uglavnom odstoji neko vrijeme na štafelaju, ona sazrijeva u meni. Poslije izvesnog vremena uz pomoć ogledala udaljim sliku i težim otkriti neke eventualne greške. Ako ih otkrijem, trudim se da ih popravim. Nekad se greška ne otkrije lako, pa se često mučim i po više dana, ali mi rijetko slika ostane nedovršena.

***Medu svojim sugradanima poznati ste ne samo po slikama nego i po božićnim čestitkama i šarenim uskršnjim jajima. Da li Vam je to hobi ili nešto više?**

- To je hobi u koji unosim sebe i svoje ideje. Posebno su mi draga uskršnja jaja koja šaram sitnim raznobijnim krpicama, povezujem ih u marame na dva kraja... To doprinosi očuvanju naših običaja.

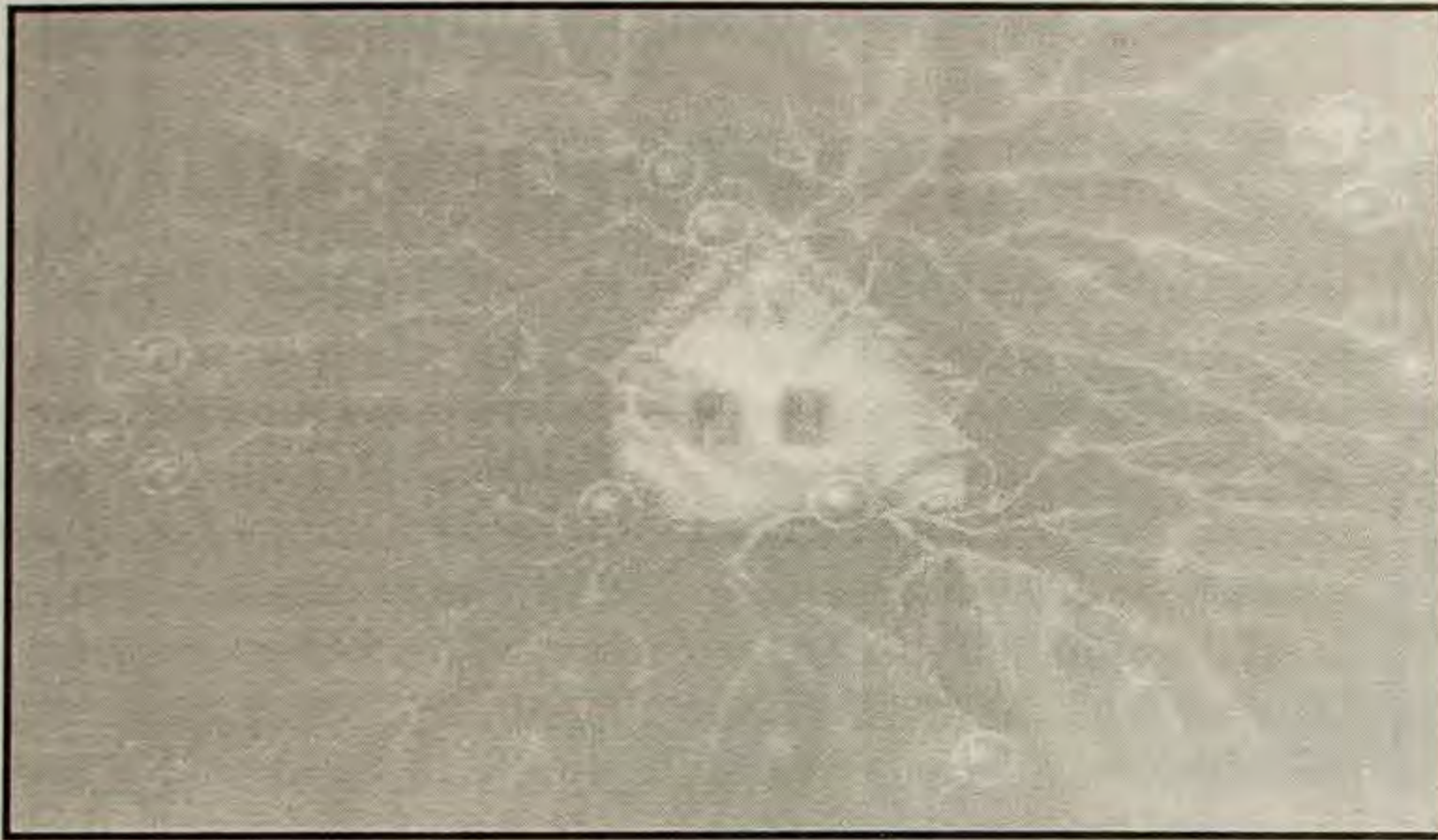
***Vašu ljubav prema poeziji odaju i pjesme koje ste Vi pisali.**

- Tražeći inspiraciju u stihovima poznatih pjesnika, potakla sam i svoju dušu i počela pisati pjesme. Neke govore o mojim slikama, neke o roditeljima i hrvatskom podrijetlu, dok se u nekim obraćam Gospodinu Bogu. To je jedan dio mene, za koji nemam mnogo vremena, ali koji mi je također drag.

***Kao mlada djevojka vjerojatno ste sebi zacrtali neki cilj u životu. Da li je on i ostvaren?**

- Svi ljudi imaju svoje ostvarene i neostvarene životne želje i ciljeve. U mojoj mladosti privlačile su me razne stvari. Interesirala me je astronomija, arheologija, vajarstvo, moda, poezija, slikarstvo i još mnogo toga. Ta svestrana interesiranja

RAZGOVOR

„Moja rodna kuća, koje više nema”

mogu čovjeku biti i od štete i od koristi jer se ljudi često „rasplinu” u svojim željama i možda ne dostignu vrhunac u jednoj od njih. Svoje polje želja sam s godinama polako sužavala i ostale su mi one koje su srodne i blisko vezane. To su glazba, poezija i slikarstvo. Baš zbog mnogih svojih hobija i

velike angažiranosti, nekako nisam imala vremena da osnujem svoju obitelj. Djeca su bića koju ja jako volim, pa sam se svojim životnim pozivom približila njima. Radila sam 35 godina u preventivnoj službi kao stomatološka sestra i smirivala dječiji strah. Bivala sam sa njima posve bliska, toliko

bliska da se sa mnogima i sada poznajem i rado stupam u razgovore. Moja najveća neostvorena želja je završena Akademija primijenjenih umjetnosti.

***Da li imate neku poruku za naše čitatelje?**

- Mladi su oduvijek bili temelj budućnosti. Nekada im se više poklanjalo pažnje, znanja i životnog iskustva, a danas uglavnom samo novac. Novac ne gradi ljude spremne za prihvatanje života. Ljudi koji cijene samo novac u kriznim trenucima života lako „posrću”, i na kraju „padaju”. Mladima treba pomoći znanjem do kojeg smo mi stariji došli i pokazati im prave puteve u životu da bi stigli do vrijednih i društveno korisnih rezultata.

D. J.

USPOMENE

Srušili su opet, neki strani ljudi,
jednu bijelu kućicu u „Keru” mom.
Srce mi je sada puno tuge,
jer sam tu, baš u njoj, prije dosta ljeta
prvi put ugledala svijet.
U njoj mi je moja dobra mati Alojzija
prve pjesme pjevala.
U njoj sam od moga brižnog oca Stipana
prve hrvatske riječi učila.
Tu me je moja mila sestra Matilka nježno mazila,
a draga moja nana Cecilija svesrdno pazila.

Sada te više nema kućo voljena,
ali ti ćeš u snovima mojim
ostati zauvijek kao uspomena,
sva od dijamanata i suboga zlata.

PROGNANIK

Skoro svakog dana
slušam radio Zagreb,
emisiju za prognanike i izbjeglice,
„Dobar dan, ovdje je hrvatski radio”.
A ja, - u Bačkoj,
tko zna koja generacija prognanika,
nakon tri stotine godina,
stojim negdje na raskrižju
raširenih ruku,
kao razapeta
i ne mogu nikako odjedanput
da zagrlim
dviije moje velike ljubavi.
Moj rodni kraj
i moju domovinu,
„Lijepu našu”.

U povodu 250.
 godišnjice
 smrti 1747.god.

HRVATSKI JEZIKOSLOVAC STIPAN VILOV (4.)

Na kraju, nezavisno od zadane teme, treba reći da je suvremenik Stipana Vilova, franjevac Lovro Bračuljević 1730. godine objavio svoje religiozno poučno djelo Uzao serafinske (naški) „goruće ljubavi”. On je također na početku knjige napisao Opomenu za pravo, dobro i lako štiti ove knjige”.

Najznačajnije je Bračuljevićevo načelo da je „lipše i pofaljenije pisati onako kako se govori”. Dalje on kaže: „onako kako govorimo i izgovaramo naški riči, jer kako se mogu izgovarati, onako se mogu i u knjigah štiti”.

On je to pravilo lijepo zamislio, ali ga nije uspio ostvariti. U tome su bolje sreće bili u fonetskom pravopisu Ljudevit Gaj u hrvatskoj književnosti i Vuk Stefanović Karadžić u srpskoj književnosti tek sredinom 19. vijeka, a Lovro Bračuljević je to pravilo izrazio još daleke 1730. godine.

U tome je zasluga tih naših starih jezikoslovaca, jer su udarili temelj razvitka našeg jezika i pravopisa. To je razlog zašto smo se danas posebno sjetili jednog od prvih naših hrvatskih jezikoslovaca, Stipana Vilova.

Bela Gabrić

HKC „Bunjevačko kolo”: Otvorena izložba

„BUNARIĆ” I

U Subotici je od 11. do 14. rujna 1997.godine održana I. likovna kolonija HKC „Bunjevačko kolo”. Rad Kolonije se odvijao na salašu Paje Đuraševića u blizini Bunarića, te je po tome ona i dobila naziv „Bunarić”I. Likovna kolonija HKC „Bunjevačko kolo” Subotica. Cilj Kolonije je bio da se na jednom mjestu, u prirodi, na više dana okupe članovi Likovnog odjela Centra i njegovi gosti, da bi razmjenom iskustva stvorili što viši kvalitet umjetničkog izraza kroz sliku. U radu Kolonije je sudjelovalo dvadesetosam slikara Centra i četiri gosta. Kroz četiri dana je izrađeno 80 slika, čiji su najčešći motivi bili Marijansko svetište Bunarić, salaš i priroda našeg kraja.

U Velikoj dvorani Centra, 25.studenog 1997.godine, u 19 časova, održano je svečano otvorenje izložbe slika sa Kolonije „Bunarić” I. Pozdravnu riječ nazočnima uputio je Josip Gabrić, predsjednik Organizacionog odbora ovogodišnje Kolonije, nakon čega je Dušica Jurić pročitala dvije pjesme naše mlade pjesnikinje Silvane Bilinc Žigmanov. Svoju ocjenu nastalih radova na Bunariću, dala je i Olga Šram, direktor Likovnog susreta, ističući tematsku preokupaciju članova Likovnog odjela Centra pejzažima. Posebno je istakla rad Stipana Šabića, koji je najzaslužniji za osnivanje ove Kolonije. Izložbu je otvorio direktor Centra, Lazo Vojnić Hajduk.

Izložena su 42 rada u različitim tehnikama, od svakog

sudionika Kolonije najmanje po jedan. Većina nastalih djela ostaje organizatoru, HKC „Bunjevačko kolo”, dok se jedan manji broj slika daruje pokroviteljima Kolonije i subotičkoj općini. Izložba je otvorena do 7.prosinca 1997.godine.

D. J.

PJESMA MOG ŽIVOTA

*Dok kaplju suze prirode
 u ove hladne jeseni i duge,
 ti zračiš ljubavlju svojom
 i s mog lica skidaš veo tuge.
 Tvoje srce gori kao plam
 koji prekida ovu jesen
 poljupcima
 i stvara čaroliju pjesme
 vjetrova
 što odjekuje prekrasnim
 zvucima.
 Ponekad me zbunjuju jutra
 svojim dahom lišća uvelog,
 a onda se pojaviš ti
 kao putokaz dana novog!
 Pogledom ti upijam svježinu
 sa kose
 i tražim plavetnilo tvojih
 očiju u danu,
 dok me tvoja skrivena
 nježnost
 nikada ne ostavlja samu.
 Tebe slijedim na životnoj
 stazi
 i volim slušati glasa tvog,
 ja ljubim pjesmu koja život
 znači*

Autor:

Silvana Bilinc Žigmanov

Naši velikani

ILIJA OKRUGIĆ - SRIJEMAC (4.)

Otada objavljuje svoje pjesme i u Danici ilirskoj, Podunavki, Slavoncu, Dragoljubu, Naše gore listu, Glasnoši, Nevenu, Sremskoj vili, Bunjevačko-šokačkoj vili, Jadranskom Slavjanu, Slovenskom jugu, Našom dobu, Braniku, Pozorištu itd. Okrugićevo rodoljublje je slavensko, hrvatsko i srijemsko. Srijemac je po rođenju, imenu, naravi i humoru. Njegove su muze Vila Sremica, Vila Podunavka i Vila Fruškogorka. Kićeni Srijem, dika i ponos našeg podneblja, s pravom se ponosi svojim velikim pjesnikom, koji je veličao njegove ljepote.

Okrugić je većinom liričar, a ispjevao je više od tisuću pjesama. Ima ih rodoljubnih, epskih, religioznih, refleksivnih, anakreontskih, satiričkih, melankoličkih. Jedan kazališni profesionalac napisao je da među Okrugićevim pjesmama uopće nema pesimističkih. Nastavio je s primjedbom, da je Okrugić kao pravi Srijemac bio najviše dionizijski predisponiran, strasno voleći život, a pogrešivši zanimanje. Takvo mišljenje je apsolutna besmislica, jer kršćanin, pogotovu katolik i još k tomu svećenik, ne može biti pesimist, jer je to nespojivo s kršćanskom vjerom. Kao dobar Srijemac i kršćanin mogao je biti samo optimist, ali ne zbog svog temperamenta, nego samo zbog svoje vjere u Boga. Da je bio makar malo dionizijski predisponiran sigurno bi živio u bogatoj župi i ne bi žrtvovao svoj život svetištu Gospe tekijske. On se zadovoljio s malom i neunosnom

gradskom župom u Petrovaradinu, samo da bi mogao što uspješnije djelovati i tako udovoljiti geslu svog biskupa: „Sve za vjeru i za Dom.”

Svoje lirske pjesme izdao je u dvije zbirke. Jednoj je naslov Srijemska vila, a drugoj Glasnike-Srčanice. Ovu potonju možemo smatrati dnevnikom njegovih doživljaja i uspomena iz mladosti. U njima idealno pjeva o nekoj svojoj mladenačkoj, čisto platonskoj ljubavi. Personifikaciju te ljubavi izrazuje u imenu Milke, koje je personifikacija svega njegova idealnog zanosa prema ljudima, događajima i raznim doživljajima iz vremena kad ih je stvarao. Kao i malprije oboreno mišljenje o njegovoj dionizijskoj predisponiranosti, isto tako padaju u vodu i neka mišljenja o njegovoj tobože realnoj ljubavi prema nekoj stvarnoj osobi Milki. Kao protudokaz ovakovom pojimanju vjerujem da će biti dovoljne i dvije pjesnikove strofe:

*Domovino naša oj! velika,
Slavna, krasna, mila, ona sama
Sad u tim, sad onim prilika.
Ah! ta ona je moja Milka, dika!
Materinskom slatkom našom riječi,
Sladom sto-put vaje u ljubljene,
Samo gorkost moga srca liječih.
Al nađeš li me u svoj pravednosti
Rad tog ipak krivcem, - kazni mene,
Samo Milki i mom rodu prosti.*

Manje plodan, ali mnogo vještiji po zamislima, bio je Okrugić na polju epskog pjesništva. Pod utjecajem epa

Pobratimstvo Luke Botića napisao je 1858. Posestrimstvo, ep u 7 pjevanja.

Religiozni osjećaj Okrugićev dolazi do punog izričaja u religiozno-heroičkom epu u 17 pjevanja Sveti Ivan Kapistran napisanom 1892. Manji ep Dojčin Petar i Kralj Matijaš nastao je pod utjecajem poznate pjesme Vino pije Dojčin Petar, Varadinski ban.

Od romana i balada najljepše su Vilina vodica, Noćnik, Sirotica i pjesnik.

U zbirkama su izišle Pjesme domoljubne, Sonetni Vijećac, Srijemska vila, Podunavke, Većina pjesama ostala je u rukopisima. Neštampane su ostale Razne pjesme i Pjesme različite izvorne i prijevodi slobodni.

Osim pjesama pisao je i povijesne rasprave o Srijemu, koje su objavljene u Kukuljevićevom arhivu za povijesnicu jugoslavensku. Šteta što je izgubljena Zbirka manje poznatih riječi i običaja u Srijemu.

Okrugić ima i nekoliko novela. Njihovo etnografsko značenje nadilazi spisateljko. To su Vezirac i Tekije, Morović grad i velika crkva, Lijepa Klementinka, Vjera, Domovina, Ljubav i prijateljstvo, Prognanici.

Duro Rajković

- Nastavit će se -

SLANKAMEN (8.)

Ivan Kapistran, 22.VII izvješćuje iz Slankamena papu Kaliksta III o svetoj i zamašnoj pobjedi kršćana nad Turcima:

„Sveti Oče!

Moj Vam poljubac nogu i sve do smrti srdačna i pokorna poslušnost. Niti ljudska pamet može zamisliti, niti jezik izreći onu hvalu i čast Svemogućem Bogu i Gospodinu našem Isusu Kristu, na zaziv čijeg Imena izvojtismo ovu slavnu pobjedu. Presveti Oče! Ni Vi ne biste mogli odoljeti suzama, da je Vaša Svetost vlastitim očima vidjela iz kakvih i kolikih opasnosti Svevišnji izbavi svoj kršćanski narod. Nevjerni Turci razoriše, utvrde i zgrade naše glavne obrambene tvrđave, da bi prvom navalom preplašili ne samo moćno mađarsko kraljevstvo, nego i čitav kršćanski svijet. Već se Turci popeše preko zidina što ih srušiše topovima i lumbarlama. Ne pretjerujem, kad kažem, da probiše prve opkope možda na tridesetak mjesta i otuda pokušashe zasuti jarak i opkope, da se tako lakše popnu na unutarnje bedeme i utvrde. Bog im je ovo dopustio, da bi ih to teže kaznio. Uđoše u grad smatrajući, da su tvrđavu zauzeli uz pomoć svojih đavolskih lumbarla i drugih oruđa, ali mi bijasmo pod zaštitom milosrdne ljubavi našeg Gospodina Isusa Krista. Ne rekoš, da nam nisu nimalo naškodili, već samo malo, dok je njih izginulo više tisuća. Za vrijeme naše prve navale nabrojao sam 44 neprijateljske lađe (šajke): sve su uništene, a zapalio ih

je sam nevjerni Kristov neprijatelj. Kasnije doznadosmo, da je Turčin imao 64 lađe, od kojih mi zarobismo 20. Deset smo ih svladali u prvom jurišu uz pomoć Vaših Križara, od kojih se kod nas još nalaze tri veće i dvije manje lađe. a šta da tek kažem o turskoj kopnenoj vojsci, koja po izvješćima njihovih prebjega brojaše 100.000 oružanih vojnika, dok drugi kažu, da ih je bilo 120.000. Sveti Oče, velika je moć našega Gospodina Isusa Krista, jer kad se nitko ne nađe, da zastupa Vašu Sveost, ja sam morao povesti vojsku, upravljati bojem i voditi vojsku u susret Turcima. Prije bitke više sam puta opomenuo i poučio naše vojnike kao Jozua pred Jerihonom, kada ja zazovem i uskliknem presveto ime Isusovo, neka i oni iz svega glasa viču: Isuse! I tako, presveti Oče, kad sam okupio ne malenu vojsku i ja prvi stao zazivati Isusa, svi mi odgovoriše, premda nam zbog rijeke Save bijaše teško prijeći k neprijateljima Isusa Krista, jer smo prelazili s nekoliko lađa. Kada su Kristovi neprijatelji čuli naše snažne povike, ovi nevoljni vjernici stadoše bježati, premda još nitko na njih nije ni navalio. Ustade Bog i Gospodin naš Isus Krist i raspršiše se njegovi neprijatelji, kao dim se rasplinuše i kao što se uz oganj topi vosak, tako izgiboše dušmani ispred Božjeg lica. Presveti oče, da li je dovoljno, da čitav kršćanski svijet prinese dostojnu hvalu i čast Gospodinu našem Isusu Kristu, koji se sam borio za našu obranu, te je

potukao i srušio vojsku silnog Turčina na njegovu (turčinovu) štetu i sramotu i da do kraja svijeta za toliku Kristovu pobjedu zahvaljuje cijelo kršćanstvo? Nemam vremena, Sveti Oče, da vam sve ispri-povijedam, jer me ometaju mnogi teški poslovi, koje mi je naložila Vaša Svetost. Evo, šaljem pred Vaše noge plemenitog Jeronima iz Padove, koji će za dokaz tolike pobjede predati Vašoj Svetosti jednog dječaka plemića iz Bosne, koji je u majčinoj utrobi zarobljen i odveden u Tursku, bijaše odgojen na carskom dvoru, oštrouman je i dobre naravi. On će Vašu Svetost obavijestiti o prilikama velikog Turčina i ovom njegovom porazu, pa obojicu preporučujem Vašoj Svetosti. Iako sam ja nevrijedan crv pod nogama Vaše Svetosti, nedostojan i nevrijedan usuđujem se moliti, koliko dopušta Vaša Svetost, a govorim samo ono, što se tiče spasenja duša i dobra kršćanske vjere, na slavu i čast Kristova imena, koje je nad svakim imenom, koje neka dugo vremena sačuva Vašu Svetost svojoj svetoj Crkvi. U Slankamenu 23. srpnja 1456. nakon bijega silnog Turčina, a nad kojim smo jučer, darom Svevišnjega, izvojtismo pobjedu i to baš na dan sv. Marije Magdalene, nakon strahovitog i užasnog boja.”

„*Slankamen kroz povijest*”
Marko Kljajić

- Nastavit će se -

Vox populi

VEŠTAČKA TVOREVINA

Posmatrajući svakodnevna zbivanja, ne možemo a da se ne osvrnemo na momente koji se neprestano ponavljaju. Tako je sistem uklanjanja nesrpskog naroda iz Parlamenta, kao najkompetentnije narodne institucije, već postao uobičajen. Naši ministri su potpuno u pravu kad javno naglašavaju (iako to nije u skladu sa Ustavom R. Srbije): srpski parlament, srpska vlada i sl. Međutim, Ustav R. Srbije govori sasvim nešto drugo tj. da bi parlament morao biti sastavljen od pripadnika narodnosti (oko 38%) i predstavnika većinskog naroda - Srba (oko 62%), što u praksi znači: 95 poslanika nesrba i 155 Srba. U sadašnjem parlamentu Srbije stvar je posve drugačija. Od ukupno 250 poslanika, 4 su pripadnici ma-

đarske nacionalne manjine, 3 su Muslimani, 1 Albanac, što sve ukupno iznosi 3,3%. Zaista su ministri u pravu kada govore - srpski parlament...

Analogno ovome, slična je situacija i na nivou opština. Uzmimo za primer Suboticu. Kako pokazuju statistički podatci, u Subotici ima 42,5% Mađara, 41,5% Hrvata i oko 16% Srba. Shodno ovome, subotički parlament bi morao biti odraz proporcionalne nacionalne zastupljenosti stanovništva prema gornjim procentima. Uzimajući u obzir nacionalnu zastupljenost odbornika u subotičkoj Skupštini, jasno se može uočiti da navedena proporcionalnost ne postoji. (Moram napomenuti da pri ovome ne mislim na nekadašnji nacionalni „ključ“, već na proporcionalnu nacional-

nu zastupljenost koja je temelj svakog demokratskog sistema).

Sve ovo ukazuje na obrazovanje veštačke tvorevine, kako navedenih institucija, tako i same države. Prva Jugoslavija je bila veštačka tvorevina, druga takođe, a ova treća je najizrazitiji primer toga. Jer, svaka prava i postojana država, morala bi podrediti sve zakone realnom nacionalnom sastavu sopstvenog stanovništva i pokazati dobru volju za uvođenje i razvijanje demokratije i njenih načela, jer se samo tako može uspostaviti i održati zdrav odnos unutar jedne državne zajednice. Tek tada će država imati puno pravo zahtevati lojalnost od svojih građana.

Miloš Vasiljević

**SRETAN BOŽIĆ I BLAGOSLOVLJENU NOVU 1998. G.
ŽELI VAM DOBROTVORNA ZAJEDNICA
„AMOR VINCIT”**

**ČESTIT BOŽIĆ I BLAGOSLOVLJENU NOVU 1998. GODINU
ŽELI SVIMA
„BUNJEVAČKA MATICA”**

BUNJEVAČKO BOCKALO

PRIKO DIVANA NASAMO DO ONIBUSA

- Neg spomenili ste vokšovanje. Šta velite ko će njerovati.

- Pa sad pravo da ti kažem tu je zdravo teško bit pametan. Jeto Miloš skočijo na vr, pa sad povlači jednog po jednog sa staze. Ne znam jel to baš dobro. Al, valjdar on zna šta radi. Nisu ga badava škulovali amerikanci. Nisam cigurna, al pokojni Losko mi je pripovido da su oni, ta ti Ameri zajedno škulovali i Turkinju Čila što tancuje, a i onu Homejinijevu unuku. Oni čerez dobiti žrtvuju sve pa i Svoje Kraljeve. Siti se samo Kenedija i ostali. Jeto vidiš i kod nas je skoro Amerika. Ubijaju se, baš ko za vrime Al Kaponea! Jeto kečili su šefa milicije, pa šefa petrolina, a na saranama uvik ista lica, baš ko iz onog filma „KUM”. E moj sinko, ja sam već stara i ko zna očul doživit Božić, al puno nji kumuje ovoj našoj bidi i sirotinji. A i ti dobro pazi, ti još imaš malu dicu, a kako vidiš, mafija nam već kvrcna na tarabe.

IN MEMORIAM -Bab Amalka nije dočekala ni Svisveti. Priselila se u vični dom kod njezinog ća Loska.

Nisam dobro ni napiso „in memoriam”, kad čujem:

- Faljnisi! (to je, ta znate već ko).

- Amen Albe, al samo si mi još ti falijo, no bolje neg da si pofalijo.

- Koji ti očin? Ne ideš na poso, švoncaš oko salaša, a što me najviše iznenadilo, tuko si Šnajcu, kera za koga bi umro ako triba. Šta je stobom?

- Ajde sidi pa vidi. Šnajcu sam učijo pristojnosti i kulturnom ponašanju. Moš mislit, pišo je u šaht.

- Ker ko ker.

- Jel da! A šta da si ti bijo u šahtu i popravljjo vodu! Neg, gospojo, daj nam rampaša!

- Zbiljan, kad ćeš odlivati vino.

- Tog neće tribati ni odlivat. Jeno tamo, pod dudom, stalno ga odliva-zacvrkuće moja životna saputnica.

- Izgleda baš i niste u nikom medenom misecu?

- Sad ću te razvuć!, al skoro da si u pravu. No krive su krave i onaj brkati obišenjajak, nakupac. Prvo i prvo. Tijo sam prodat jednu kravu. On me ubidijo da prodam bar dvi. Hajd, ja pristo, ta još kad se počo falit, kako on nije znava šta je josag, dok se tu nije oženijo, a ja ću potvrdno, - Pa ni ja-. Ne bi bilo nevolje, da u tom momentu nije naišla moja gospoja.

- A ti?

- Šta, a ja? Očo u svinjak da podajam prasice.

- A posli?

- E, posli je bilo gore. Mislim, ono u svinjaku je bilo super. Prvopraskinja, samo taka. Deset gica, dučkaju li dučkaju, a ona polagano rokće, pa sve izbaca i dolnje sise, a oni mali, ko golupčići, malo sisaju, pa malo drimaju na sisi. Hej, čisto poželim da bidnem prase.

- Hm. Više mi ličiš na bravca, Neg šta je bilo kad si ušo?

- Neš virovat. Ona pegla i ćuti, a ja sijo da divanimo, kad ona: da imam telefon, sad bi zvala miliciju, ludnicu i sudiju za razvod braka! Moš mislit: osto sam brez posla, žene, a skoro i brez krava. Tila me udarit vrućom peglom. Hajd da je bila ladna, pa i bošpomozi, al vruća, pa to je već gadno. Nako čvorga na tintari, a vako, opekotine!

- Ti si stvarno ovi dana imo nevolje od Šnajce, pa od pegle i posla, al siti se, pa ti si me učijo „nikaj ne bu, da nekaj ne bu” i da si mozak ukljućijo u niki kozmos i sve se uvik dobro riši.

- Stani nisi čuvo sve.

- Ima još?

- Oj-joj. Krenem ti ja iz Žednika, da kako našeg, za Bajmak na vašar, kad ono, kod Palića crkne limuzina.

- Čekaj! Daj nali! Kako? - Pa tako. Krenijo sam priko Gornjeg Tavankuta i Stare Moravice.

- Daj još jednu čašu. Ja više nisam normalan.

- Dobro, nisam ni ja. Al, pogledaj ovu mapu, barem se tako zvala, kad sam ja kadgod išo u škulu.- OSTRAK-MAĐAR TERKEP

- Pa šta ti je to?

- Pa to sam još dobijo od pokojne bab-Amalke i ona se klela, da je to najpoštenija mapa na svitu. Al znaš ti stare. Nikad njim nije dobro novo, već kako je kadgod bilo.

- Čekaj, vidi, Srbija je ovdek zdravo mala.

- Pa to sam joj i ja kazo, al ona će bisno: -Svako je tu na svom mistu!-

- Dobro, al šta si tijo sovim „terkepom”?, em je ostrag, em je mađar?

- Ta ništa, neg da ti pokažem kudak bi najlagše stigo do Bajmaka. Priko Lemeša, ne čekaj, Priko Mirgeša, pa Lemeša i jeto ti Bajmak.

- Vidi, vidi, vrak te dal, kako bi ti „rekel” nikad se toga ni sitijo ne bi.

- Al si stvarno ko vitrenjača, a nalit? da pokvasimo grkljane, pondak da rezimiramo, jel, rezimujemo stvari, ko političari. Daklem, tebe žaga politika. Miloš je povuko s staze jednog, a puštijo drugog. Kažeš da u Bosni nije pitanje očel biti, već kad će biti. Da, da, znam. Pričo si da je to prisilni brak. Gospoja ti priti razvodom, a taman si tijo slaviti dvajspet godina srićnog braka. Šta te još mož strevit?

- Onibus!